

ΑΘΗΝΑ

800 – 508 π.Χ.

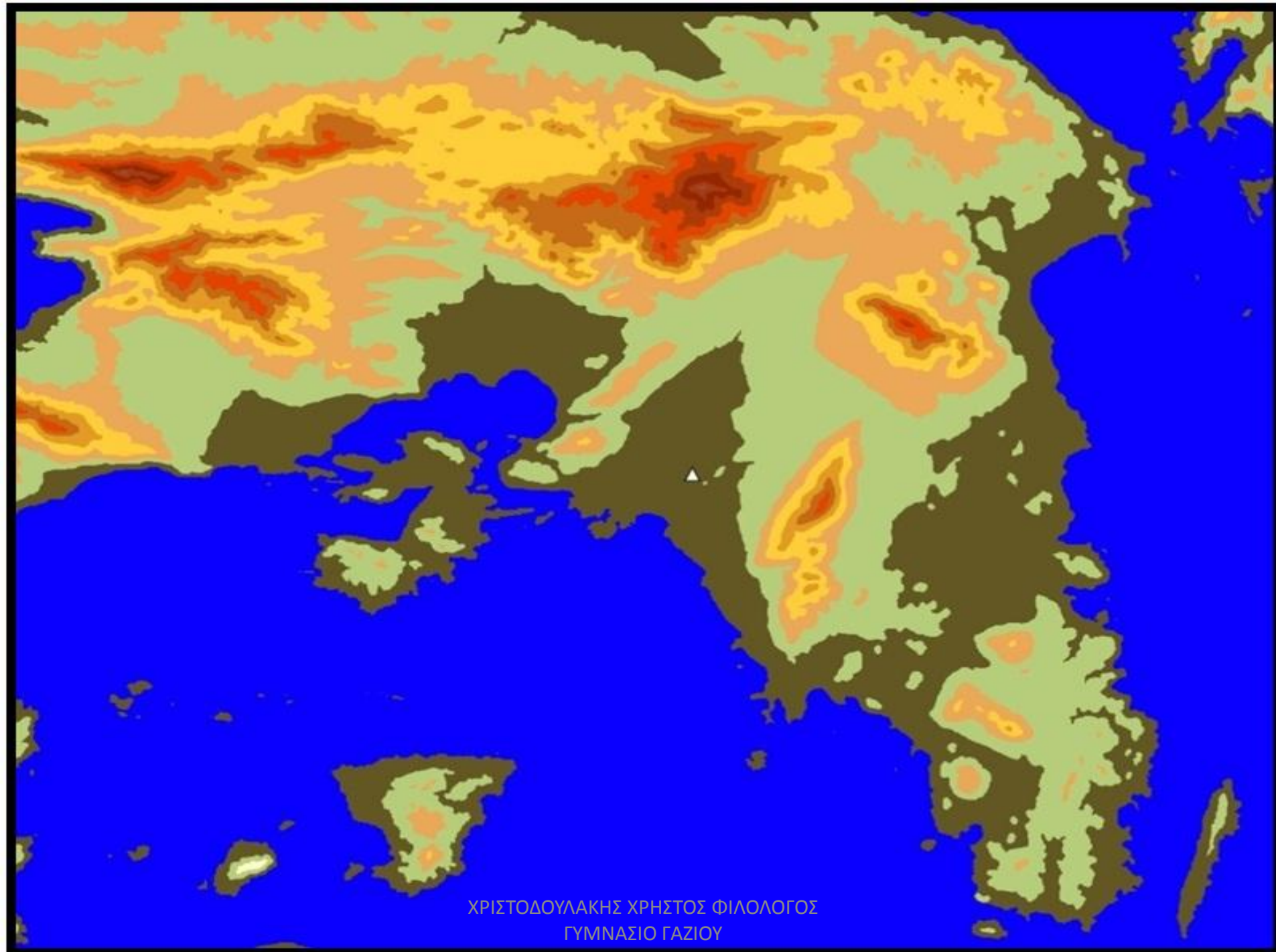
ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ (800-479 π.Χ.)

4. **ΑΘΗΝΑ**: ΑΠΟ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΑΘΗΝΑΣ - ΑΤΤΙΚΗΣ

-Η ΓΗ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
-ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ
ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ
-ΟΙ ΑΣΧΟΛΙΕΣ ΤΩΝ
ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥΣ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΑΖΙΟΥ

Εκταση: 3.810 τετ/χλμ. - Πληθυσμός: 3.764.300 - Πυκνότητα 988 κατ/τετ.χλμ.

ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

ΒΟΥΝΑ
ΠΑΡΝΗΘΑ 1415 μ.
ΚΙΘΑΙΡΩΝΑΣ 1410 μ.
ΠΕΝΤΕΛΗ 1110 μ.
ΥΜΗΤΤΟΣ 1030 μ.
ΛΙΜΝΕΣ
ΜΑΡΑΘΩΝΑ 5 τ.χ.

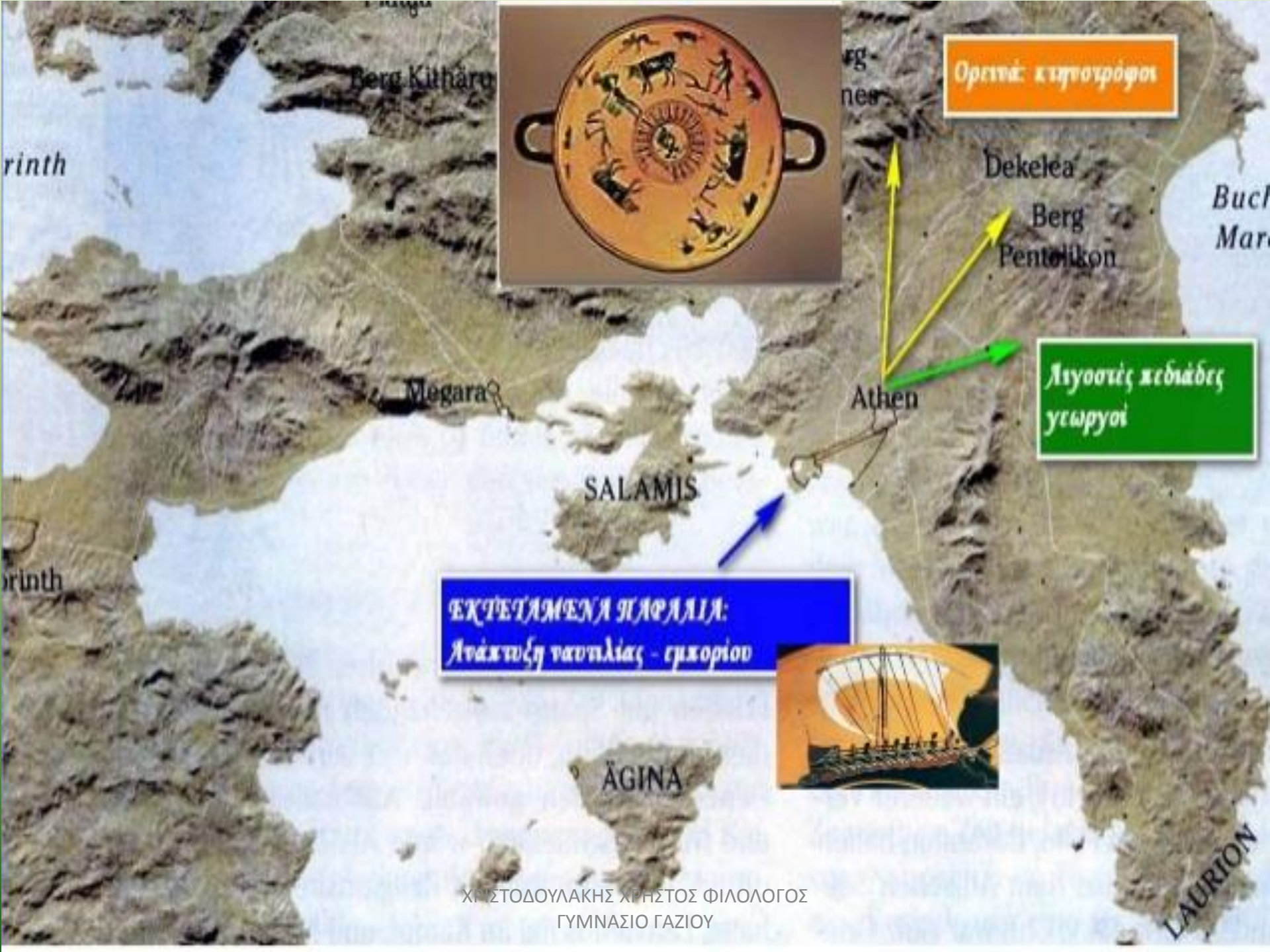
ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΔΗΜΟΙ

ΔΗΜΟΣ	ΠΑΘΥΣΜ.
ΘΗΝΑΙΩΝ	772070
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	182670
ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	137290
ΑΔΑΛΘΕΑΣ	114230
ΩΓΡΑΦΟΥ	80490
ΠΑΛΛΗΝ	78560
ΑΙΔΥΝΕΩΝ	78320
ΠΑΛΙΟΥΠΟΛΗΣ	75040
ΠΕΡΑΤΕΙΝΙΟΥ	71980
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ	69750
ΑΛΛΑΝΑΡΙΟΥ	66280
ΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	64090
ΛΥΦΑΛΛΑΣ	63300
ΠΟΡΥΥΑΛΛΟΥ	63180
ΠΑΛΛΗΝ	61370
ΑΙΔΥΝΕΩΝ	60630
ΥΡΩΝΟΣ	58520
Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	57570
ΑΔΑΤΕΙΟΥ	57230
Γ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	47460
ΑΙΔΑΡΙΟΥ	47440
ΡΑΚΛΕΙΟΥ	42900
ΝΗΣΙΩΝ	39160
ΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	38280
Απογραφή 1991	

ΑΠΑΣΧΟΛΗΝ ΠΑΘΥΣΜΟΥ
(Ποσοστό % - ΕΣΥΕ 1991)

ΕΡΓΑΣΙΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
ΑΓΡΟΤΕΣ	2	19
ΕΡΓΑΤΕΣ	25	15
ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ	10	9
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΜΠΟΡΙΟ	21	18
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	10	7
Δ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	14	10
ΥΠΕΛΔ-ΠΡΟΝΟΙΑ	10	9
ΝΕΟΙ	4	6
ΔΟΠΗ	4	7

Κλίμακα : 1:700.000

Ορεινά: κτηνοτρόφοι

Λιγαστές πεδιάδες γεωργοί

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΑ ΠΑΡΑΛΙΑ:
Ανάπτυξη ναυτιλίας - εμπορίου

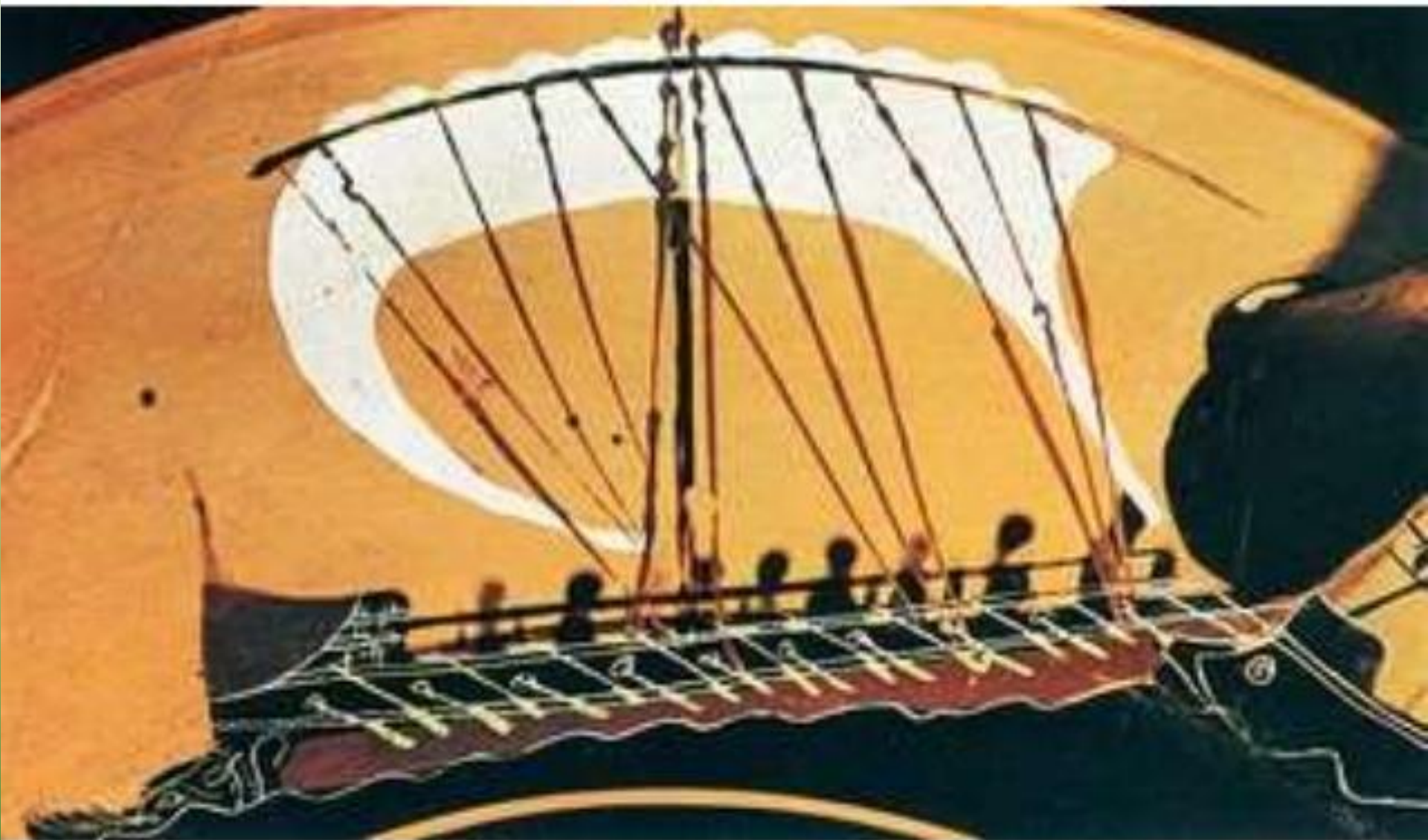
Το έδαφος της
Αττικής ήταν
κυρίως **ορεινό**
με μικρές και
φτωχές
πεδιάδες.

Οικισμοί
αναπτύχθηκαν
εκεί όπου
υπήρχαν οι
δυνατότητες
να ζήσουν
άνθρωποι.

Στις λιγοστές
πεδιάδες οι
κάτοικοι
ασχολήθηκαν
με τη
γεωργία, ενώ
στις κάπως
ορεινές με την
κτηνοτροφία.

Η ανεπάρκεια
γεωργικής
παραγωγής
οδήγησε στην
ενασχόληση με
το **θαλάσσιο**
εμπόριο. Τα
εκτεταμένα
παράλια
ευνόησαν την
ανάπτυξη της
ναυτιλίας και
του **εμπορίου.**

▲ Εικονίζεται αθηναϊκό πολεμικό πλοίο. Τα πλοία διέθεταν πανιά, αλλά ανέπτυσσαν ταχύτητα κυρίως με κωπηλασία. Το βασικό όπλο αυτών των πλοίων ήταν το έμβολο, που τοποθετούσαν στην πλώρη. Μελανόμορφο αγγείο του τέλους του 6ου αιώνα π.Χ. Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία),

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΑΖΙΟΥ

Ερώτηση 1: Η διαμόρφωση του χώρου της Αττικής προσδιόρισε και τις ασχολίες των κατοίκων. Δικαιολογήστε γιατί η σχέση χώρου και ασχολιών των κατοίκων δεν έχει σήμερα τόσο μεγάλη ισχύ.

▲ Αναζητήστε στο λεξικό τη λέξη **τηλεργασία**.

Γιατί άραγε;

Α. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ - ΕΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ο ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ

□ ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΑΠΟ ΠΟΙΟΝ ΕΓΙΝΕ:

- Στα τέλη των μυκηναϊκών χρόνων η Αττική αποτέλεσε ενιαίο κράτος με έδρα την Αθήνα.
- Το έργο αυτό αποδόθηκε στον Θησέα.
- Παναθήναια: Σε ανάμνηση του γεγονότος αυτού οι Αθηναίοι γιόρταζαν τα Παναθήναια ή «Ξυνοίκια», την πιο λαμπρή γιορτή της Αθήνας.

□ Η ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ:

Οι Αθηναίοι ήταν Ίωνες.

□ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ:

Οι Αθηναίοι ήταν:

- περήφανοι γι' αυτή την καταγωγή τους
- δεμένοι με τον τόπο τους (*αυτόχθονες*)

□ ΤΙ ΚΡΑΤΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ:

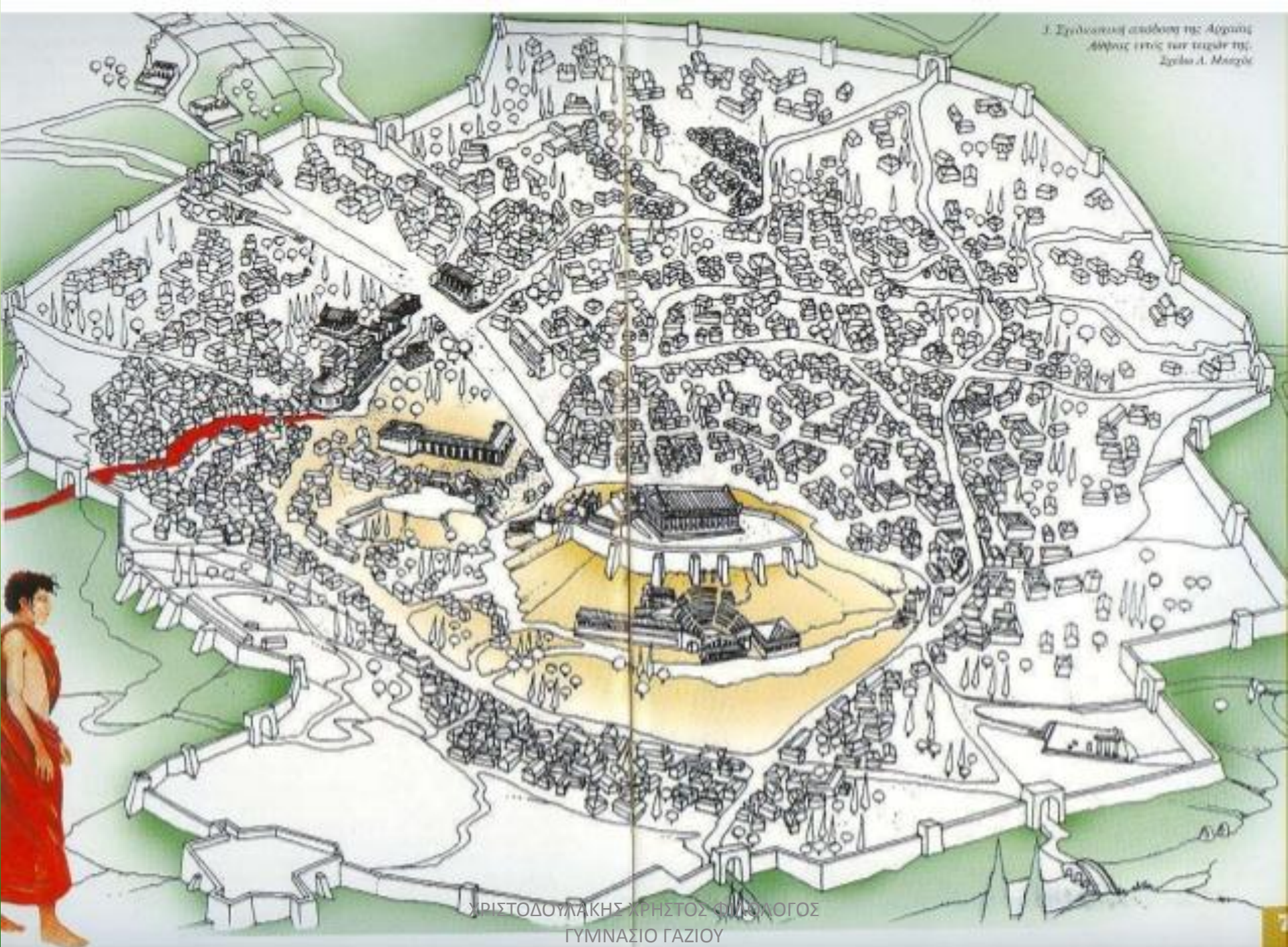
Οι Αθηναίοι αγωνίστηκαν και δημιούργησαν ένα μεγάλο κράτος (σε έκταση, ένδοξο και ισχυρό), το οποίο ανέπτυξε τον υψηλότερο πνευματικό πολιτισμό των αρχαίων χρόνων.

Συνοικισμός

- Οι διάσπαρτοι οικισμοί, κατά την παράδοση, συνενώθηκαν σε ένα κράτος από το **Θησέα**. (μύθος) ⇒
- Σε ανάμνηση της συνένωσης οι Αθηναίοι γιόρταζαν τα **Παναθήναια**.
- Φυλετικά οι Αθηναίοι ήταν **Ίωνες**.

1. Γενική οπτική απεικόνιση της Αρχαίας
Αθήνας (1910) των τειχών της.
Σχέδιο Α. Μαντζιρί

ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΑΖΙΟΥ

▲ Η Ακρόπολη της Αθήνας στα αρχαϊκά χρόνια

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

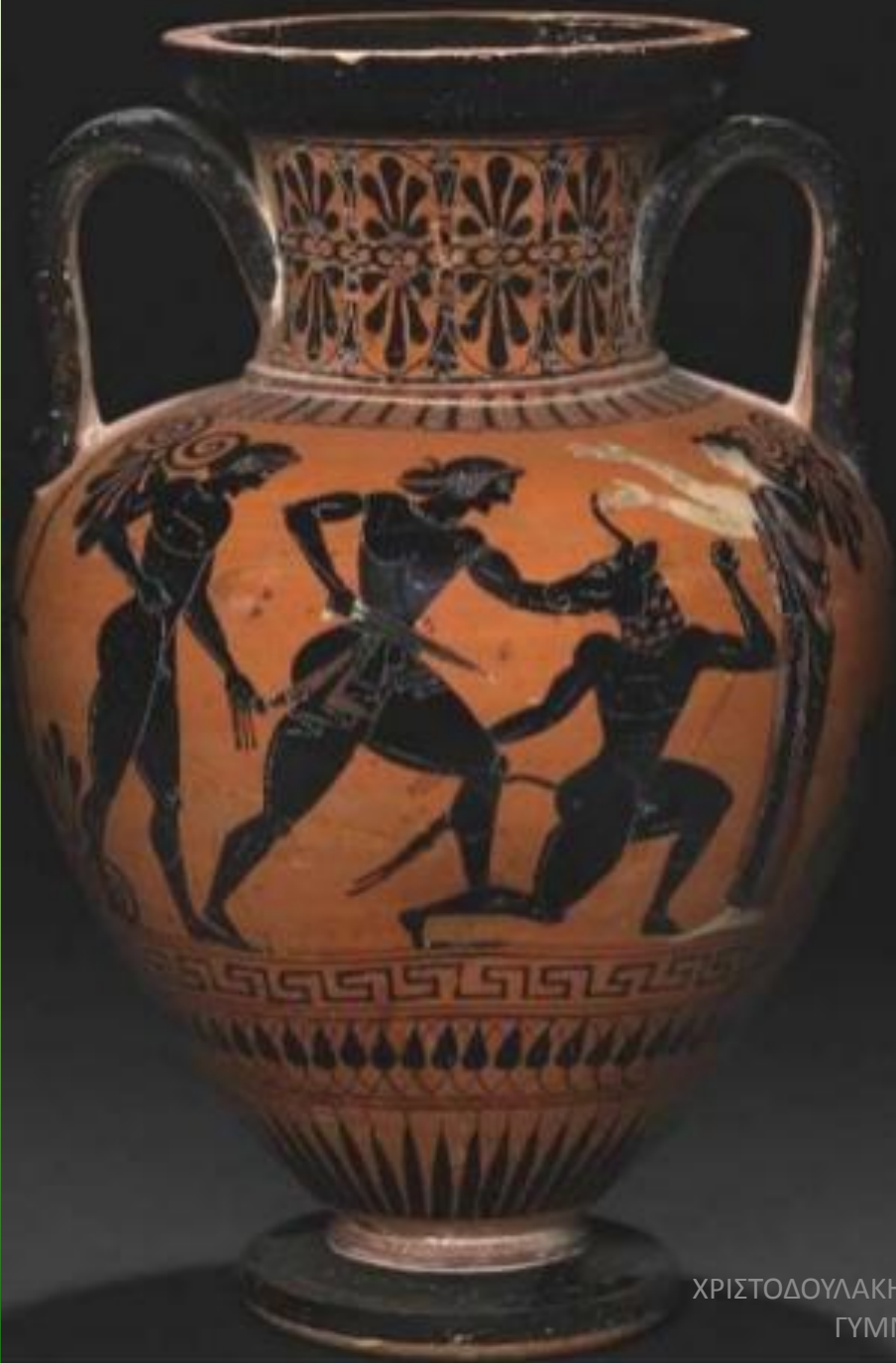
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΑΖΙΟΥ

Ο βασιλιάς της Αθήνας Θησέας

Ο Θησέας υπήρξε ένας από τους καλύτερους βασιλιάδες για την Αθήνα. Θεμελίωσε το μεγαλείο των Αθηνών ενώνοντας τους 12 δήμους της Αττικής, γεγονός του οποίου την ανάμνηση εόρταζαν οι Αθηναίοι στις 16 Εκατομβαιώνος με τα «Συνοίκια» ή «Συνοικέσια» ή «Παναθήναια».

Ο Θησέας διαίρεσε τους πολίτες σε τρεις τάξεις: στους **ευγενείς (Ευπατρίδες)** στους **αγρότες (Γεώμοροι)** και στους **δημιουργούς (χειρώνακτες και τεχνίτες)**.

◀ Στο κέντρο της σύνθεσης της α' όψης του αγγείου ο **Θησέας** έχει δαμάσει κρατώντας από το κέρατο το **Μινώταυρο**. Στο δεξί του χέρι κρατάει σπαθί με το οποίο ετοιμάζεται να τον θανατώσει. Δεξιά πιθανόν η **Αριάδνη**.

Πηγή: <http://users.sch.gr/ipap/Ελληνικός%20Πολιτισμός/AR/ar.ag/Antimenes-6.htm>.

Παναθήναια

Τα Παναθήναια ήταν η μεγαλύτερη και σπουδαιότερη γιορτή της αρχαίας Αθήνας που γινόταν προς τιμήν της Θεάς Αθηνάς.

Σύμφωνα με την παράδοση ιδρυτής της γιορτής ήταν ο Ερεχθέας. Αρχικά η γιορτή λεγόταν Αθήναια, όταν όμως ο Θησέας ένωσε όλους τους συνοικισμούς της Αττικής κι έκανε την Αθήνα μια μεγάλη πόλη-κράτος, ονομάστηκε Παναθήναια. Παρόλο που ήταν η μεγαλύτερη κοινή γιορτή όλων των κατοίκων της Αττικής, αρχικά ξεκίνησε ως γιορτή των αριστοκρατών. Στην αρχή που οι αγώνες ήταν μόνο ιππικοί, λάβαιναν μέρος στη γιορτή μόνο όσοι είχαν δικό τους ίππο. Αργότερα ο Πεισίστρατος έβαλε σ' αυτήν τους γυμνικούς αγώνες, στους οποίους μπορούσαν να συμμετέχουν και φτωχοί πολίτες. Με τον τρόπο αυτό τα Παναθήναια έγιναν λαϊκή γιορτή (γιορτή όλου του λαού) και απέκτησαν νέα λαμπρότητα.

Στα χρόνια του Πεισίστρατου η γιορτή έπαυσε να είναι μόνο παναθηναϊκή. Έγινε πανελλήνια, δηλαδή συμμετείχαν Έλληνες απ' όλη την Ελλάδα. Παρ' όλη όμως την λαμπρότητά τους, τα Παναθήναια δεν απέκτησαν την μεγάλη φήμη που είχαν άλλες γιορτές της Ελλάδας, όπως τα Ολύμπια, τα Πύθια, τα Ίσθμια και τα Νέμεα. Αργότερα στους ιππικούς και γυμνικούς αγώνες των Παναθηναίων προστέθηκαν και οι μουσικοί αγώνες, που έδωσαν μεγάλη λαμπρότητα στη γιορτή.

Τα Παναθήναια διακρίνονταν σε Μεγάλα και σε Μικρά. Τα Μεγάλα Παναθήναια γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια. Τα Μικρά γίνονταν κάθε χρόνο. Τις περισσότερες φορές γίνονταν κατά το μήνα Εκατομβαιώνα, που αντιστοιχούσε με το σημερινό Ιούλιο - Αύγουστο.

Τα Μεγάλα Παναθήναια γιορτάζονταν μεγαλοπρεπέστατα και διαρκούσαν **12 ημέρες**. Κατά τη διάρκεια των ημερών αυτών γίνονταν **θυσίες, αγώνες διαφόρων ειδών, λαμπαδηδρομίες και αρματοδρομίες**. Οι γυμνικοί αγώνες γίνονταν στους Εχελίδες του Πειραιά ή στο **Παναθηναϊκό στάδιο**. Στους αγώνες αυτούς λάβαιναν μέρος Έλληνες από όλα τα μέρη της Ελλάδας. Διακρίνονταν σε αγώνες ανδρών και "παιδων". Στους νικητές των αγώνων αυτών δινόταν στεφάνι από ελιά και παναθηναϊκός αμφορέας γεμάτος λάδι από τις ιερές ελιές της Αθήνας. Κάθε αμφορέας έφερε από τη μία πλευρά παράσταση της Αθηνάς, ανάμεσα σε δύο κίονες και την επιγραφή "των Αθήνηθεν άθλων" (*έπαθλο από τους αγώνες της Αθήνας*) και από την άλλη πλευρά παράσταση αγώνα και το όνομα του επωνύμου άρχοντα.

Εκτός από τους γυμνικούς γίνονταν και αγώνες ευανδρίας, στους οποίους λάβαιναν μέρος γέροντες και νέοι από κάθε φυλή. Ο **Αγώνας ευανδρίας** (ή "*ευανδρίας αγών*"), ήταν ένας ιδιαίτερος αγώνας, καλλιστείων εφήβων της αρχαίας Αθήνας, που τελούνταν κατά τις εορτές των Παναθηναίων και των Θησείων. Ο αγώνας αυτός ήταν ομαδικός και όχι ατομικός, όπου λάμβαναν μέρος έφηβοι Αθηναίοι με άριστη σωματική διάπλαση και αποδεδειγμένη ομορφιά, αποκλεισμένων των ξένων. Οι έχοντες τα προσόντα έφηβοι προσέρχονταν σε πομπή κατά φυλές της Αθήνας. Της πομπής αυτής ηγούνταν γέροντες οι «**θαλλοφόροι**» που ονομάζονταν έτσι από τους **θαλλούς** (κλαδιά από ελιά) που κρατούσαν. Οι συμμετέχοντες παρήλαυαν ενώπιον επιτροπής από την οποία δίδονταν ως έπαθλο στους νικητές ασπίδα ή βόδι αξίας 100 δραχμών. Πιθανότερα το βόδι να το ελάμβαναν οι θαλλοφόροι. Οι αγώνες αυτοί, όπως προαναφέρθηκε, δεν ήταν ατομικοί. Η φυλή που νικούσε λάβαινε για βραβείο ασπίδα ή βόδι αξίας 100 δραχμών.

Τέλος, από την εποχή του Περικλή, καθιερώθηκαν και μουσικοί αγώνες που γίνονταν στο Ωδείο. Σ' αυτούς απήγγειλαν ποιήματα και ρητορικούς λόγους και το έπαθλο ήταν χρηματικό.

Την τελευταία ημέρα γινόταν η πομπή του ιερού πέπλου, που ήταν κίτρινος και είχε κεντημένη γιγαντομαχία. Αργότερα στον πέπλο κεντούσαν και μορφές λιονταριών. Η ετοιμασία του ιερού άρχιζε πολύ πριν από τη γιορτή. Κορίτσια από ευγενείς οικογένειες, οι "αρρηφόροι" και οι "εργαστίνες", με αρχηγό την ιέρεια της Πολιάδος Αθηνάς και με την εποπτεία των αθλοθετών, ύφαιναν και κεντούσαν τον ιερό πέπλο. Την πομπή τη διοργάνωναν ο επώνυμος άρχων, βασιλεύς, η βουλή και κυρίως οι αθλοθέτες. Κατά τα μεταγενέστερα χρόνια ο πέπλος μεταφερόταν επάνω σε άρμα, που είχε τη μορφή πλοίου. Η κίνηση του άρματος-πλοίου γινόταν με κατάλληλα μηχανήματα. Πίσω από τον ιερό πέπλο, πήγαιναν οι εννέα άρχοντες, οι πρυτάνεις, οι στρατηγοί και άλλοι επίσημοι. Ακολουθούσαν οι πομπείς, αυτοί που οδηγούσαν ζώα για τη θυσία οι κανηφόροι (κορίτσια που έφεραν κάνιστρα, με τα αναγκαία για τη θυσία), οι εργαστίνες, οι αθλοθέτες, οι σκαφηφόροι (άνδρες μέτοικοι, που κρατούσαν σκάφες με αντικείμενα χρήσιμα για τη θυσία) και τέλος οι υδριαφόροι (κορίτσια με υδρίες) και θαλλοφόροι (γέροντες που κρατούσαν κλαδιά από ελιά).

Η πομπή ξεκινούσε από τον Κεραμεικό, πήγαινε στο ναό της Δήμητρας, περνούσε από το Πελασγικό Τείχος, διευθυνόταν στο ναό του Απόλλωνα στην Πνύκα και έφτανε, τέλος, στην Ακρόπολη. Εκεί πρόσφεραν τον καινούριο πέπλο στο ξόανο της Θεάς Αθηνάς στο Ερέχθειο με εξαιρετική επισημότητα. Στη ζωφόρο του Παρθενώνα σώζεται η παράσταση της μεγαλοπρεπούς πομπής.

Τα Παναθήναια τελείωναν με παιχνίδια. Γινόταν πρώτα λαμπαδηδρομία κατά την οποία οι αγωνιστές με αναμμένες λαμπάδες έπρεπε να φθάσουν στην πόλη από το βωμό του Προμηθέα στην Ακαδημία. Ακολουθούσαν χοροί, άσματα και φαγοπότι.

Γίγαντες (μυθολογία)

- Κατά την [Ελληνική Μυθολογία](#) οι αναφερόμενοι **Γίγαντες** φέρονται να γεννήθηκαν από το σώμα της [Γης](#) όταν έσταξε πάνω του αίμα από την πληγή του [Ουρανού](#) μετά τον ακρωτηριασμό που υπέστη από τον [Κρόνο](#) (βλ. Ησ. Θεογ. 178-186). Με τον ίδιο τρόπο γεννήθηκαν και οι [Ερινύες](#).
- **Οι Γίγαντες ήταν όντα τρομακτικά και υπερφυσικά.** Είχαν μορφή ανθρώπου αλλά ήταν τρομεροί στην όψη, πελώριοι στο ανάστημα και ακαταμάχητοι στη δύναμη. Το σώμα τους ήταν φολιδωτό και κατέληγε σε ουρά σαύρας. Είχαν πυκνά μαλλιά και μακριά γένια. Στα τριχωτά χέρια τους κρατούσαν μακριά και λαμπερά ακόντια. Μολονότι είχαν θεϊκή καταγωγή ήταν θνητοί ή τουλάχιστον για να σκοτωθούν έπρεπε να χτυπηθούν ταυτόχρονα από ένα θεό και ένα θνητό. Άλλες παραδόσεις έλεγαν ότι κάποιοι από τους Γίγαντες ήταν αθάνατοι όσο πατούσαν στο έδαφος όπου είχαν γεννηθεί. Επικρατέστερο μέρος για τη γέννησή τους είναι η Παλλήνη της Χαλκιδικής, μια περιοχή εξαιρετικά άγρια.
- Οι Γίγαντες ήταν πολύ περισσότεροι από τους [Τιτάνες](#), τους [Κύκλωπες](#) και τους [Εκατόγχειρες](#). Υπολογίζονται **γύρω στους εκατό (~100)**. Κατοικούσαν στις δυτικές ακτές του [Ωκεανού](#) όπου συχνά τους επισκέπτονταν οι θεοί και έπαιρναν μέρος στα συμπόσιά τους. Αυτό γινόταν στις γιορτές όταν οι Γίγαντες πρόσφεραν εκατόμβες. Ακόμα και στο δρόμο, όταν τους συναντούσαν οι θεοί, πήγαιναν μαζί τους. Παρόλα αυτά, κάποτε ήρθαν σε σύγκρουση μαζί τους, την περίφημη [Γιγαντομαχία](#). Η δύναμη των Γιγάντων ήταν αφάνταστη. Μπορούσαν να ξεκολλούν με ευκολία βράχους ολόκληρους και να τους εκσφενδονίζουν μακριά.
- **Τα ονόματα των Γιγάντων** [Αγασθένης](#) [Άγριος](#) [Αλκυονεύς](#) [Άλπος](#) [Αστραίος](#) [Δαμάσης](#) [Έμφυτος](#) [Εγκέλαδος](#) [Εφιάλτης](#) [Εύβοιος](#) [Εύφορβος](#) [Ευρύαλος](#) [Ευρυμέδων](#) [Εύρυτος](#) [Γρατίων](#) [Ιππόλυτος](#) [Οπλάδαμος](#) [Υπέρβιος](#) [Ιαπετός](#) [Χθόνιων](#) [Κλυτίος](#) [Κόιος](#) [Μίμας](#) [Ορανίων](#) [Ότος](#) [Πανκράτης](#) [Πάλλας](#) [Πέλωρος](#) [Πολυβότης](#) [Πορφυρίων](#) [Φοίκος](#) [Θεοδάμας](#) [Φεομίσης](#) [Θοών](#) [Θούριος](#) [Τυφών](#).

Γιγαντομαχία

- Η **Γιγαντομαχία** είναι αρχαίος Ελληνικός μύθος που περιγράφει την πάλη του Δία και των ολυμπίων Θεών με τους Γίγαντες. Την περιγράφει ο [Απολλόδωρος](#) στο έργο του «περί Θεών», ο [Όμηρος](#) στην «[Οδύσσεια](#)», ο [Υγίνος](#) στο «*Poetica Astronomica*», ο [Παυσανίας](#) και ο [Νόννος ο Πανοπολίτης](#).
- **Πριν από τη μάχη**
- Όταν ο Δίας νίκησε τον Κρόνο και τους Τιτάνες, και τους καταπόντισε στα Τάρταρα, η Γαία μίσησε τον Δία και τους άλλους θεούς του ουρανού, και όλα τα παιδιά τους. Ξεσήκωσε τους Γίγαντες, και αυτοί με αρχηγό τον [Ευρυμέδοντα](#) εκτόξευαν προς τον ουρανό τεράστιες κοτρώνες και φλεγόμενα βελανίδια. Η Γαία ξεκίνησε για να αναζητήσει το βοτάνι της αιωνιότητας για να κάνει τα παιδιά της αθάνατα. Ο Δίας τότε φώναξε την [Ηώ](#), τον [Ήλιο](#) και την [Σελήνη](#) και τους απαγόρευσε να βγούν και να φωτίσουν. Μέσα στο σκοτάδι πήγε αυτός και βρήκε πρώτος το βοτάνι της αιωνιότητας. Ο χρησμός του μαντείου όμως είπε, ότι «μόνο η βοήθεια ενός θνητού θα έφερνε την νίκη, αφού οι Γίγαντες είναι άτρωτοι για τους θεούς». Η [Αθηνά](#) τότε ζήτησε την βοήθεια του Ηρακλή. Μαζί με τον Ηρακλή έσπευσε και ο Διόνυσος.
- **Η πορεία της μάχης**
- Οι θεοί πάλεψαν με τους Γίγαντες. Η [Νύχτα](#) και η [Εκάτη](#) τους έριχναν κάτω, και ο Ηρακλής με τα φαρμακερά του βέλη από το αίμα της Λερναίας Ύδρας τους σκότωνε. Ο [Αλκυονέας](#), ένας από τους δυνατότερους Γίγαντες πέθανε από τα βέλη του Ηρακλή. Ο Γίγαντας [Πορφυρίων](#) αντεπιτέθηκε και αποπειράθηκε να απαγάγει την Ήρα, αλλά ο Δίας τον χτύπησε με έναν κεραυνό, και ο Ηρακλής τον αποτελείωσε με ένα βέλος. Ο [Απόλλων](#) και ο Ηρακλής σκότωσαν τον Εφιάλη, χτυπώντας τον μαζί στα μάτια. Ο Διόνυσος οπλισμένος με τον [θύρσο](#) του σκότωσε τον Εύρυτο. Η [Εκάτη](#) με τους δαυλούς της πυρπόλησε τον Κλυτίο, ενώ ο Ήφαιστος με τα πυρωμένα σίδερά του σκότωσε τον Μίμα. Ο Εγκέλαδος υποχώρησε άτακτα, αλλά η Αθηνά τον έπιασε στην Σικελία και τον συνέθλιψε κάτω από το νησί. Κατόπιν σκότωσε και τον Πάλλα, και από το δέρμα του έφτιαξε ασπίδα. Ο Ποσειδώνας κατέρριψε την Νίσυρο επάνω στον Πολυβότη. Ο Ερμής φορώντας τον μανδύα του Άδη και αόρατος, σκότωσε τον Ιππόλυτο. Η Άρτεμις σκότωσε τον Γρατίωνα. Οι τρεις Μοίρες με τα χάλκινα ρόπαλά τους σκότωσαν τον Άγριο και τον Θώα. Οι υπόλοιποι Γίγαντες γίνανε βορά των κεραυνών του Δία και σκοτώθηκαν από τα βέλη του Ηρακλή.
- Η Γαία βλέποντας την αποτρόπαια εκραυγή της μάχης λυσούσε από τον θυμό της και γέννησε τον [Τυρώνα](#).

An aerial reconstruction of ancient Athens, showing the city's layout and the Acropolis. A red line traces a route from the Kerameikos in the lower left towards the Acropolis in the upper right. A blue arrow points from the text to the Kerameikos area.

Η πομπή των Παναθηναίων από
τον Κεραμεικό στην Ακρόπολη

Β. ΤΟ ΠΟΛΠΤΕΥΜΑ

- Τη **βασιλεία**, πρώτο πολίτευμα, διαδέχτηκε ειρηνικά η **αριστοκρατία**.
- Τελευταίος βασιλιάς υπήρξε ο **Κόδρος**.

◀ Ο βασιλιάς Κόδρος

Κόδρος: Ο τελευταίος βασιλιάς της Αθήνας

- Ο Κόδρος ήταν γιος του Μέλανθου του ιδρυτή της δυναστείας των Μεδοντίδων, απόγονος του Δευκαλίωνα και του Έλληνα. Σύμφωνα με την αρχαία παράδοση ο Κόδρος ήταν ο τελευταίος βασιλιάς της Αθήνας. Κατά την διάρκεια της βασιλείας του Κόδρου, οι Δωριείς στη Πελοπόννησο περνούσαν μια εποχή ξηρασίας και προσπαθώντας να βρουν διέξοδο αποφάσισαν να καταλάβουν την ευημερούσα Αττική. Μια ισχυρή δωρική δύναμη υπό την αρχηγία του Αλήτη από την Κόρινθο και του Αλθαιμένη από το Άργος, εισέβαλλε στην Αττική. Πριν εκστρατεύσουν είχαν ζητήσει χρησμό από το μαντείο των Δελφών που τους είχε προφητεύσει ότι θα καταλάμβαναν την Αθήνα αρκεί να μη σκότωναν το βασιλιά της.
- Κάποιος Κλεόμαντις από τους Δελφούς είπε τα σχετικά νέα στους Αθηναίους. Ο Κόδρος αποφάσισε να θυσιαστεί. Μεταμφιέσθηκε σε χωρικό, ντύθηκε με μερικά κουρέλια και κάνοντας πως μαζεύει ξύλα πλησίασε το στρατόπεδο των Δωριέων. Εκεί δημιούργησε ένα επεισόδιο με δύο στρατιώτες, κατάφερε και σκότωσε τον ένα με το δρεπάνι που κρατούσε αλλά ο άλλος τον σκότωσε. Οι Αθηναίοι έστειλαν κήρυκα στο στρατόπεδο των Δωριέων ζητώντας τον νεκρό βασιλιά για να τον θάψουν. Όταν οι Δωριείς κατάλαβαν τι είχε συμβεί, έφυγαν από την Αθήνα και αποσύρθηκαν στη Μεγαρίδα. Στον Κλεόμαντι και στους απογόνους του οι Αθηναίοι παραχώρησαν παντοτινή σίτιση στο Πρυτανείο.
- Αυτή η παράδοση για πολλούς ιστορικούς συνδέεται με τις μετακινήσεις των ελληνικών φύλων τον 11 αιώνα π.Χ. αλλά και με την κατάργηση του θεσμού της βασιλείας και της συγκεντρωτικής εξουσίας όπως είχε διαμορφωθεί στα μυκηναϊκά χρόνια. Όπως και η παράδοση της διαδοχής του Κόδρου από τους γιους του συνδέεται με τη μετανάστευση των Ιώνων στη Μικρά Ασία.

- Ο Κόδρος ήταν ο τελευταίος βασιλιάς της Αθήνας. Μετά από την ηρωική θυσία του, οι Αθηναίοι δεν επέτρεψαν σε κανένα άλλο, να φέρει τον τίτλο του βασιλιά. Οι απόγονοι του ονομάζονταν Άρχοντες. Μετά τον θάνατο του Κόδρου, οι γιοι του Μέδων και Νηλεύς, μάλωσαν για την διαδοχή και λύση πάλι την έδωσε το μαντείο των Δελφών. Ο Μέδων έγινε ισόβιος αιρετός άρχοντας της Αθήνας, ενώ ο Νηλεύς επικεφαλής Αθηναίων, Θηβαίων και άλλων ίδρυσαν την Μίλητο μια από τις πιο σπουδαίες Ιωνικές πόλεις στην απέναντι ακτή του Αιγαίου.
- Μετά τον Μέδωνα, ακολούθησαν δώδεκα ισόβιοι Άρχοντες: Άκαστος, Αρχιππος, Θέρσιππος, Φορβάς, Μεγακλής, Διόγνετος, Φερεκλής, Αρίφρων, Θεσπιέος, Αγαμήστωρ, Αισχύλος και Αλκμέων. Στον δεύτερο χρόνο της θητείας του Αλκμέωνα (752 π.Χ.), η διάρκεια της θητείας του Άρχοντος άλλαξε στα δέκα χρόνια. Ακολούθησαν επτά Άρχοντες, οι οποίοι διοίκησαν δέκα χρόνια ο καθένας τους: Χάρωπος, Αισιμίδης, Κλειδικός, Ιππομένης, Λεοκράτης, Άψανδρος, Ερυξίας.
- Μετά τον Ερυξία, ο τίτλος του Άρχοντος δίδονταν σε εννέα διακεκριμένους άνδρες, απόγονους του Κόδρου και του Μέδωνα, οι οποίοι άλλαζαν κάθε χρόνο, αλλά μετά το 714 π.Χ., συμπεριλάμβαναν και διακεκριμένους Ευπατρίδες.
- Από τους εννέα Άρχοντες, οι οποίοι κυβέρνησαν από το 683 π.Χ., έως το τέλος της δημοκρατίας, τρεις είχαν ξεχωριστούς τίτλους: ο άρχων Επώνυμος, από το όνομα του οποίου το έτος έπαιρνε το όνομά του, ο άρχων Βασιλεύς και ο άρχων Πολέμαρχος. Οι άλλοι έξι είχαν το τίτλο του Θεσμοθέτη (νομοθέται).
- Η παράδοση για το βασιλιά Κόδρο ήταν πολύ σημαντική για τους Αθηναίους. Μετά τη νίκη του Μαραθώνα ανάμεσα σε άλλα αφιερώματα που έστειλαν στους Δελφούς ήταν και ένα άγαλμα του Κόδρου, έργο του Φειδία. Ο Πausanίας αναφέρει ότι ακόμη και στην εποχή του, οι Αθηναίοι έδειχναν το μέρος στην περιοχή του Ιλισού που υποτίθεται ότι είχε σκοτωθεί ο Κόδρος.

1. Οι Εννέα άρχοντες ⇨

- **Άρχων – βασιλιάς:** αρμοδιότητες θρησκευτικές.
- **Επώνυμος άρχων:** υπεύθυνος για τη σύγκληση της Εκκλησίας του Δήμου.
- **Πολέμαρχος:** αρμόδιος για στρατιωτικά θέματα.
- **Έξι θεσμοθέτες:** με δικαστικές αρμοδιότητες.

2. **Άρειος Πάγος:** επέβλεπε την τήρηση των νόμων.

3. **Η Εκκλησία του Δήμου:** Συνέλευση των Αθηναίων πολιτών (περιορισμένη δύναμη τώρα)

Συμβουλευθείτε κάποια εγκυκλοπαίδεια και απαντήστε στα ερωτήματα:

α) Γιατί πήρε την ονομασία αυτή ο Άρειος Πάγος;

β) Τι είναι σήμερα ο Άρειος Πάγος;

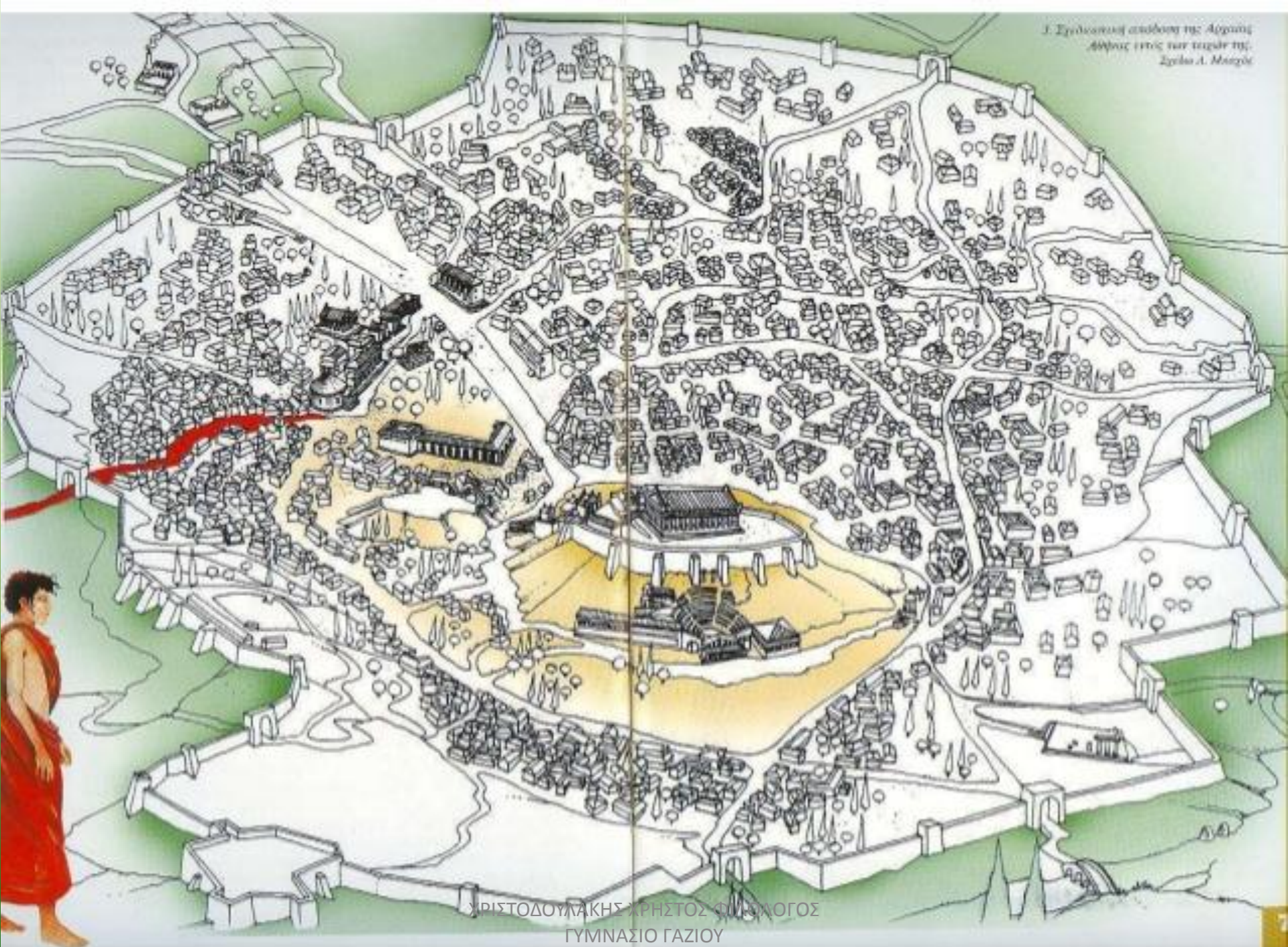
γ) Ποια τοπική διοίκηση της Στερεάς Ελλάδας (Νοέμβριος 1821) έφερε το ίδιο όνομα;

Άρειος Πάγος (λόφος)

- Ο **Άρειος Πάγος** είναι βραχώδης λόφος βορειοδυτικά της Ακρόπολης, ύψους περίπου 15 μέτρων, που προβάλλει μεταξύ της Ακρόπολης και των λόφων Πνύκας και Αγοραίου Κολωνού. Το όνομά του προέρχεται είτε από το θεό Άρη (που κατά την ελληνική μυθολογία δικάστηκε εκεί από τους Θεούς του Ολύμπου για το φόνο του γιου του Ποσειδώνα Αλιρρόθιου), είτε από τις «Αρές Ερινύες» τις λεγόμενες και «Σεμνές» που ήταν χθόνιες θεότητες της τιμωρίας και της εκδίκησης. Στην αρχαιότητα ο βράχος αυτός ήταν αφενός, τόπος λειτουργίας δικαστικού σώματος και συγκεκριμένα της Βουλής του Αρείου Πάγου οι αρμοδιότητες του οποίου μετά το 462 π.Χ. ήταν η εκδίκαση υποθέσεων φόνων εκ προμελέτης, εμπρησμών και ιεροσυλιών, και αφετέρου θρησκευτικός με αρκετά ιερά σπουδαιότερο των οποίων ήταν το των Σεμνών Θεαινών ή Ευμενίδων η πιθανή θέση του οποίου προσδιορίζεται σε βορειοδυτική κοιλότητα του βράχου.
- Περίπου το 51 μ.Χ. ο Απόστολος Παύλος οδηγήθηκε στον Άρειο Πάγο, όπου και κήρυξε για πρώτη φορά το Χριστιανισμό στους Αθηναίους. Από το κήρυγμά του εκείνο φαίνεται να προσηλύτισε μόνο δύο ακροατές, τον επιφανή Διονύσιο Αρεοπαγίτη τον σημερινό προστάτη Άγιο της Αθήνας, που κατά την παράδοση ήταν και ο πρώτος επίσκοπος της πόλης, και μία γυναίκα, τη Δάμαρι.
- Στα μέσα του 16ου αιώνα στη κορυφή του λόφου ανεγέρθηκε χριστιανικός ναός προς τιμή του Διονυσίου του Αρεοπαγίτη που ήταν τρίκλιτος σε ρυθμό βασιλικής με νάρθηκα κεντρική αψίδα και πρόθεση ο οποίος καταστράφηκε από σεισμό πιθανόν το 1601. Στα ΒΔ. του ναού αυτού υπήρχε Μητροπολιτικό καθίδρυμα που διατηρήθηκε μέχρι τον 17ο αιώνα. Τα τελευταία αυτά οικοδομήματα καταστράφηκαν περί το 1800 ενώ τα ερείπια αυτών απομακρύνθηκαν επί εποχής του Βασιλέως Όθωνα.

1. Γενική οπτική απεικόνιση της Αρχαίας
Αθήνας (1910) των τειχών της.
Σελίδα Α. Μαντζιρί

ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΑΖΙΟΥ

Άρειος Πάγος (αττικό δίκαιο)

Ο Άρειος Πάγος ή Βουλή του Αρείου Πάγου ήταν Δικαστήριο στην αρχαία Αθήνα. Ανήκε στα λεγόμενα "φονικά" Δικαστήρια εξαιτίας των υποθέσεων που δικάζε. Μέλη του Αρείου Πάγου ήταν οι απερχόμενοι "εννέα άρχοντες" της αθηναϊκής πολιτείας. Δικάζε υποθέσεις φόνων ή τραυμάτων, που είχαν αποτέλεσμα μετέπειτα το θάνατο, οι οποίοι τελούνταν "εκ προνοίας και πυρκαϊάς και φαρμάκων". Το "εκ προνοίας" σημαίνει ότι τελούνταν με δόλο, με πρόθεση του αυτουργού.

Άρειος Πάγος της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδας

- Ο Άρειος Πάγος της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδας ήταν ένα προσωρινό καθεστώς που υπήρξε για μικρό χρονικό διάστημα στη Στερεά Ελλάδα κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.
- Κατά τα πρώτα στάδια της Ελληνικής Επανάστασης ενάντια στην Οθωμανική αυτοκρατορία δεν υπήρχαν συγκεκριμένες διοικητικές αρχές. Κάθε περιοχή εξέλεγε τους δικούς της αντιπροσώπους οι οποίοι προσπαθούσαν να συνεργαστούν για να συντονίσουν την Επανάσταση. Μια από τις πρώτες τέτοιες διοικητικές οντότητες δημιουργήθηκε στην Ρούμελη, αμέσως μόλις κηρύχθηκε η Επανάσταση και με την επακόλουθη κατάληψη της Άμφισσας (τότε «Σάλωνα») στις 27 Μαρτίου 1821.
- Στις 15-20 Νοεμβρίου 1821, συνήλθε ένα συμβούλιο στην Άμφισσα στο οποίο συμμετείχαν πληρεξούσιοι της Στερεάς, της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας. Υπό την καθοδήγηση του Θεόδωρου Νέγρη συντάχθηκε η «Νομική Διάταξις της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος», ένα είδος Συντάγματος και θεσμοθετήθηκε ένα κυβερνητικό σχήμα, ο Άρειος Πάγος, που αποτελείτο από 14 μέλη
- Στη συνέλευση των Σαλώνων επικυρώθηκαν και τα ονόματα των απεσταλμένων στην Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου, αλλά και οι πρώτοι δυο που εξάσκησαν την προεδρία του μεν πολιτικού, ο Θεόδωρος Νέγρης του δε Δικανικού, ο Άγιος Ταλάντου Νεόφυτος.

Άρειος Πάγος (σύγχρονη Ελλάδα)

- Ο Άρειος Πάγος είναι το ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης της Ελλάδας.
- Ο Άρειος Πάγος ιδρύθηκε στις 16 Οκτωβρίου 1834 με βασιλικό διάταγμα και λειτούργησε ως το ανώτατο δικαστήριο του κράτους. Το όνομα προήλθε από το ομώνυμο δικαστήριο στην Αρχαία Αθήνα.
- Η πρώτη απόφαση του Αρείου Πάγου (1/1835) κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 30 Απριλίου 1835 και δημοσιεύθηκε την 1η Μαΐου 1835.
- Μέχρι το 1981 ο Άρειος Πάγος στεγαζόταν στο "Ιλίου Μέλαθρον" επί της Πανεπιστημίου, (όπου σήμερα στεγάζεται το νομισματικό μουσείο) ενώ μέχρι σήμερα στεγάζεται στο δικαστικό μέγαρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.
- Τα μέλη του Αρείου Πάγου έχουν ισόβια θητεία, αποχωρούν δηλαδή μετά τα 67. Στον Άρειο Πάγο σήμερα υπηρετούν ο Πρόεδρος, ο Εισαγγελέας, δέκα Αντιπρόεδροι, εξήντα Αρεοπαγίτες και δεκαοχτώ Αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου.
- Τα μέλη του εξετάζουν την ορθότητα της κάθε δικαστικής απόφασης εξασφαλίζοντας με τις αποφάσεις του την ενότητα της νομολογίας.
- Σε περίπτωση μη σχηματισμού κυβέρνησης, κατά το σύνταγμα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξει ανάμεσα στον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την ανάθεση σχηματισμού οικουμενικής κυβέρνησης όσο το δυνατόν ευρύτερης αποδοχής για να διενεργήσει εκλογές και να διαλύσει τη βουλή.

Γ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΝΤΑΣΕΙΣ

ΤΟ ΚΥΛΩΝΕΙΟ ΑΓΟΣ

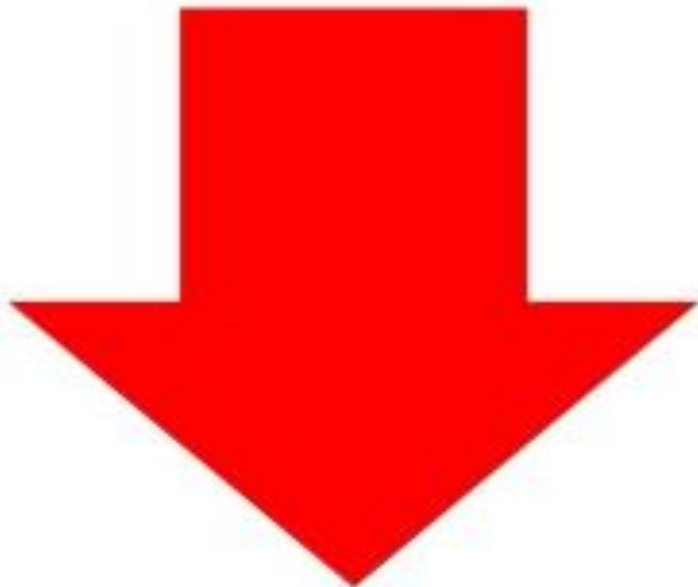
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΝΤΑΣΕΙΣ

□ Α. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΣΑΝ ΕΝΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΘΗΝΑ:

- Την εξουσία των ευγενών είχαν ήδη αρχίσει να αμφισβητούν οι έμποροι και οι βιοτέχνες, οι οποίοι με την ανάπτυξη του θαλάσσιου εμπορίου είχαν αποκτήσει μεγάλη οικονομική δύναμη.
- Από την άλλη πλευρά οι χρεωμένοι αγρότες απαιτούσαν κατάργηση των χρεών και του δανεισμού με εγγύηση την προσωπική ελευθερία του δανειζόμενου, γιατί όποιος δανειολήπτης δεν κατάφερνε να ξεπληρώσει τα χρέη του γινόταν δούλος.

□ Β. ΚΥΛΩΝ ΕΝΑΣ ΕΠΙΔΟΞΟΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ (β' μισό 7ου αι. π.Χ.):

- Την κατάσταση εκμεταλλεύτηκε ο Κύλωνας, ο οποίος το 632 π.Χ., με την υποστήριξη πολλών οπαδών του, θέλησε να πάρει την εξουσία και να γίνει τύραννος.
- Το κίνημά του απέτυχε και ο ίδιος δραπετεύσε στα Μέγαρα.
- Οι οπαδοί του, όμως, παρόλο που είχαν καταφύγει ως ικέτες στους βωμούς των θεών στην Ακρόπολη, θανατώθηκαν. Το ανόσιο αυτό έργο έμεινε στην ιστορία γνωστό ως «Κυλώνειο άγος».

Έμποροι και βιοτέχνες, οι οποίοι με την ανάπτυξη του ναυτικού εμπορίου αποκτούν μεγάλη οικονομική δύναμη, διεκδικούν την πολιτική εξουσία από τους ευγενείς.

Χρεωμένοι αγρότες απαιτούν **κατάργηση χρεών**, καθώς τα ανεξόφλητα χρέη οδηγούν σε **δουλεία**.

Κυλώνειο άγος: η πρώτη καταπάτηση του ασύλου στην ιστορία

Το Κυλώνειον Άγος, 632 π.Χ.

Ο Κύλων, ένας Ευπατρίδης και Ολυμπιονίκης του διαύλου το 640 π.Χ., προσπάθησε να καταλάβει την πόλη των Αθηνών και να γίνει τύραννος. Ο Κύλων είχε ζητήσει χρησμό από το μαντείο των Δελφών και έλαβε την απάντηση, ότι θα έπρεπε να καταλάβει την Ακρόπολη των Αθηνών κατά την διάρκεια των εορτασμών του Διός. Παίρνοντας ένα απόσπασμα στρατού από τον πεθερό του, Θεαγένη τύρανο των Μεγάρων και βοηθούμενος από Αθηναίους φίλους του, κατέλαβε την Ακρόπολη, κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Όταν οι Αθηναίοι έμαθαν τα γεγονότα, περικύκλωσαν την Ακρόπολη. Ο Κύλων και ο αδελφός του κατόρθωσαν να δραπετεύσουν, αλλά οι υπόλοιποι εξουθενωμένοι από την πείνα, ζήτησαν άσυλο στο ιερό της Αθηνάς, στην Ακρόπολη. Οι Αθηναίοι τους υποσχέθηκαν μια δίκαιη δίκη, εάν παρεδίδοντο. Οι πολιορκημένοι δύσπιστοι, έδωσαν ένα σχοινί στο ιερό για να ευρισκονται σε επαφή και βγήκαν έξω κρατώντας το. Όταν το σχοινί κόπηκε, σχεδόν όλοι σφαγιάστηκαν, στην περιφέρεια του Ευμενίδη, κοντά στην είσοδο της Ακροπόλεως. Αυτό το ανίερο γεγονός ονομάστηκε "Κυλώνειον Άγος".

Τον Άρχοντα των Αθηναίων, Μεγακλή, από την οικογένεια των Αλκμεωνίδων και τους βοηθούς του, που πήραν μέρος στην σφαγή, οι Αθηναίοι τους καταράστηκαν και τους απέφευγαν. Όταν έπεσαν επιδημίες στην Αθήνα, ο Μεγακλής και οι προσωπικοί του βοηθοί, αυτοί που ζούσαν ακόμη εκείνο τον καιρό, μετά από υποκίνηση του Σόλωνα (597 π.Χ.), πέρασαν από δίκη, κρίθηκαν ένοχοι και εξορίστηκαν ισόβια από την Αττική.

Η εξορία όμως των Αλκμεωνίδων δεν απολύτρωσε τους Αθηναίους από τις συμφορές και τους φόβους και έτσι προσκάλεσαν τον σοφό Επιμενίδη από την Κρήτη, να εξαγνίσει την πόλη από την ενοχή της. Ο Επιμενίδης επισκέφθηκε την Αθήνα το 596 π.Χ., και αφού έκανε θυσίες και ιεροτελεστίες, κατόρθωσε να εξαγνίσει την πόλη, βάζοντας τέλος στον λοιμό. Οι Αθηναίοι σε ανταπόδοση του πρόσφεραν ένα τάλαντο, αλλά ο Επιμενίδης δέχθηκε μόνο ένα κλωνάρι από το ιερό δένδρο της ελιάς, στην Ακρόπολη.

Στις μέρες μας, η έκφραση «Κυλώνειο άγος» χρησιμοποιείται για κάθε πράξη που μπορεί να επισύρει ντροπή σε πόλη ή κράτος. Ιστορικά προσδιορίζει τη σφαγή όσων είχαν καταφύγει στο ιερό της Ακρόπολης, όπου υπήρχε άσυλο, και εξ αιτίας αυτού του ανοσιουργήματος μία κατάρρα έπληξε για χρόνια την Αθήνα.

Πηγή: [diadrastiko: Το Κυλώνειον Άγος. Η πρώτη καταπάτηση ασύλου στην ιστορία](http://diadrastiko.blogspot.gr)
<http://diadrastiko.blogspot.gr> ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ixzz2qTAY9WX7

- Ο **Κύλωνας** αποτυγχάνει να γίνει τύραννος (632 π.Χ.) και δραπετεύει στα **Μέγαρα**. (όπου τύραννος ο Θεογένης)
- Οι οπαδοί του, αν και ικέτες στους βωμούς, θανατώνονται (**Κυλώνειο άγος***)

Ικεσία - άσυλο στην αρχαιότητα:

- Σύμφωνα με την αρχαιοελληνική αντίληψη, το πρόσωπο που κατέφευγε ως ικέτης στους βωμούς των θεών ήταν **απαραβίαστο**, έστω κι αν είχε διαπράξει σοβαρότατα αδικήματα. Αυτή η άγραφη αρχή **παραβιάστηκε** στην περίπτωση των **οπαδών** του **Κύλωνα** που τους θανάτωσαν, αν και είχαν καταφύγει ως ικέτες στους βωμούς. Η μιαρή αυτή πράξη(= άγος) έμεινε γνωστή ως **«Κυλώνειο άγος»**.
- Σκεφτείτε πάνω στο κίνημα του Κύλωνα ως τρόπου κατάληψης της εξουσίας. Αποτελεί μοναδική περίπτωση ή εκφράζει ένα γενικότερο φαινόμενο;

► Τι σημαίνει ο όρος *ικέτης*, *άσυλο* σήμερα;

- **Ικέτης**: πρόσωπο που ζητάει βοήθεια, που θερμοπαρακαλεί.
- **Άσυλο**: τόπος ιερός και απαραβίαστος

Σήμερα:

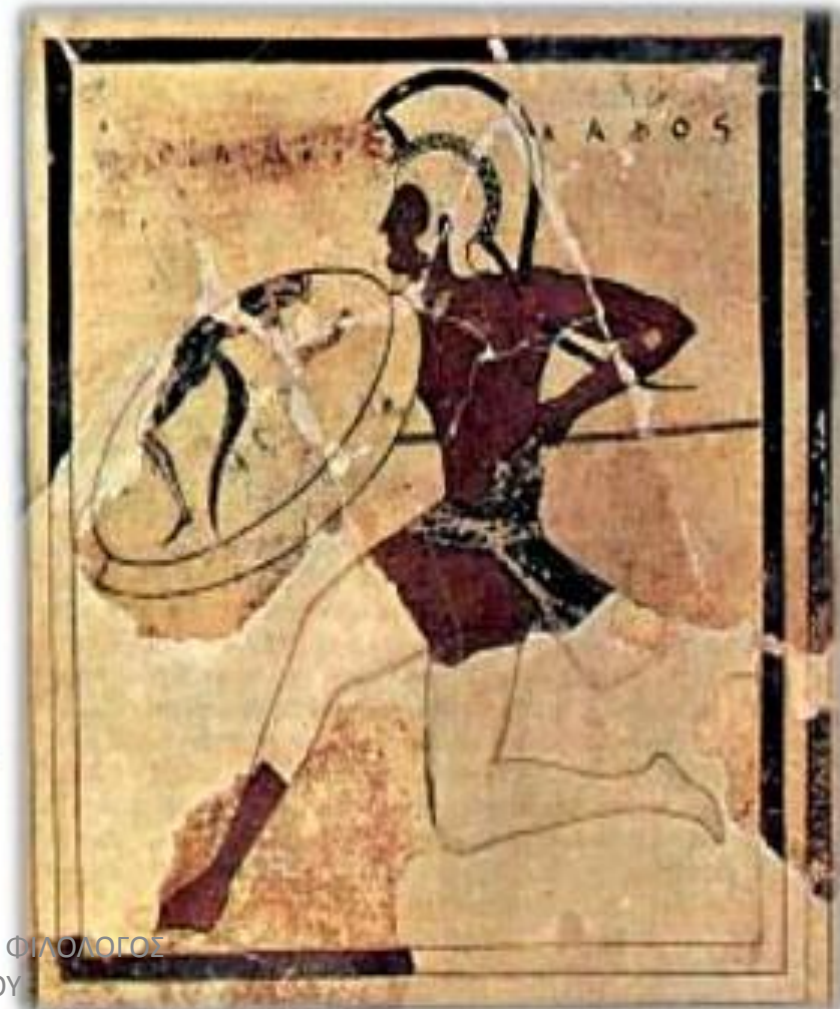
**πανεπιστημιακό,
πολιτικό,
οικογενειακό**

Δ. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΔΡΑΚΟΝΤΑ

ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ, ΑΝΑΔΑΣΜΟ ΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

- Η κοινωνική αναστάτωση στην Αθήνα μετά τα παραπάνω γεγονότα κορυφώθηκε.
- Οι Μεγαρείς βρήκαν την ευκαιρία και κατέλαβαν τη Σαλαμίνα.
- Καθημερινά προβάλλονταν τα αιτήματα για:
  - την κατάργηση των χρεών
  - και τη σύνταξη γραπτών νόμων.
- Οι νόμοι μέχρι τότε ήταν άγραφοι:
  - το γεγονός αυτό εμπόδιζε τη σωστή απονομή της δικαιοσύνης (οι αριστοκράτες δικαστές ερμήνευαν όπως ήθελαν τους νόμους και δε δίκαζαν με δίκαιο τρόπο τους πολίτες)
  - και πολλοί παραπονούνταν ότι δεν εύρισκαν το δίκιο τους.

- Στην Αθήνα επικρατεί αναστάτωση:
- Οι Μεγαρείς καταλαμβάνουν τη Σαλαμίνα.
- Η κατάσταση στην Αθήνα λόγω των χρεών και των αδικιών σε βάρος των πολιτών εκτραχύνεται ⇒ Αίτημα για κατάργηση των χρεών και καταγραφή νόμων.

Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΡΑΚΟΝΤΑ (624 Π.Χ.)

- Οι ευγενείς, για να εκτονωθεί η λαϊκή δυσαρέσκεια, ανέθεσαν το 624 π.Χ. στον Δράκοντα να καταγράψει τους νόμους.
- Οι νόμοι του Δράκοντα, «γραμμένοι με αίμα», όπως είπαν, ήταν πολύ αυστηροί.
- Αποτελούσαν μια προσπάθεια να επιβληθεί η τάξη και να ησυχάσει ο τόπος.

- Οι ευγενείς, για να εκτονώσουν τη λαϊκή δυσαρέσκεια, αναθέτουν στο **Δράκοντα** (624 π.Χ.) να καταγράψει τους ως τότε άγραφους νόμους (**Νόμοι του Δράκοντα**).
- Η ανάγκη ανάθεσης στον Δράκοντα της ευθύνης για καταγραφή των νόμων μπορεί να αξιολογηθεί ως αποτέλεσμα πίεσης και λαϊκής διεκδίκησης.

Δράκων

Ο **Δράκων** θεωρείται ο πρώτος νομοθέτης της Αθήνας, αν και οι έξι άρχοντες, οι επονομαζόμενοι *Θεσμοθέται*, νομοθετούσαν άγραφους νόμους από το 683 π.Χ.

Στα τέλη του εβδόμου αιώνας ήταν φανερό ότι η Αθήνα είχε ανάγκη από καινούργιους γραπτούς νόμους, γιατί η αριστοκρατία ερμήνευε τους νόμους σύμφωνα με τα συμφέροντα της. Έτσι οι Αθηναίοι ανέθεσαν στον Δράκοντα το **624 π.Χ.**, να νομοθετήσει γραπτούς νόμους.

Ο Δράκων δεν άλλαξε το πολιτικό σύστημα. Οι νόμοι του γράφτηκαν πάνω σε μαρμάρινες πλάκες (621 π.Χ.), που ονομάζονταν *Θεσμοί ή Διατάξεις* και τοποθετήθηκαν στην Αγορά, όπου ο καθένας μπορούσε να τις διαβάσει. Οι νόμοι ήταν υπερβολικά αυστηροί σε μερικές περιπτώσεις, τιμωρώντας ελαφρά και σοβαρά αδικήματα με την ίδια ποινή (π.χ. η κλοπή ενός μήλου ή ακόμη και η τεμπελιά όριζε να τιμωρούνται με θάνατο!). Για το λόγο αυτό αργότερα ο κόσμος έλεγε ότι γράφτηκαν με αίμα. Σήμερα η φράση "*Δρακόντεια μέτρα*" σημαίνει μέτρα που τα χαρακτηρίζει η μεγάλη αυστηρότητα. Ο Δράκων όμως έκανε διαχωρισμό μεταξύ του εκ προμελέτης φόνου και του εξ αμελείας. Άφησε στην δικαιοδοσία του Αρείου Πάγου την δίκη του εκ προμελέτης φόνου, και διόρισε πενήντα ένα δικαστές (*εφέτες*), οι οποίοι δίκαζαν τους εξ αμελείας φόνους.

Οι γραπτοί νόμοι, αντί να βοηθήσουν τους φτωχούς, έγιναν όργανα στα χέρια των πλουσίων, καθώς νομιμοποιούσαν την καταπίεση και την αρπακτικότητά τους σε βάρος του λαού (π.χ. να παίρνουν την περιουσία των φτωχών και καταχρεωμένων αγροτών, να τους εκφοβίζουν και να τους καταπιέζουν). Ολόκληρη η Αττική έπεσε στα χέρια της αριστοκρατίας και οι άνθρωποι, εκείνοι που δεν μπορούσαν να πληρώσουν τα χρέη τους, πωλούντο σαν δούλοι. Υπήρχε τόση μεγάλη δυσарέσκεια, ώστε πολλοί έφυγαν από την Αττική εκείνα τα χρόνια και μετανάστευσαν.

Ο Δράκοντας δεν περιορίστηκε στη νομοθεσία, αλλά επεκτάθηκε και σε πολιτικές μεταρρυθμίσεις, δίνοντας πολιτικά δικαιώματα σε κάθε έναν που υπηρετούσε στρατιώτης.

Οι νόμοι του Δράκοντα αντικαταστάθηκαν από τη νομοθεσία του Σόλωνα μετά το 594 π.Χ.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΔΡΑΚΟΝΤΑ

Πολιτικά δικαιώματα δίνονταν σε αυτούς που είχαν τη δυνατότητα να φέρουν όπλα. Εννέα άρχοντες και ταμίες εκλέγονταν όσοι είχαν περιουσία μεγαλύτερη από δέκα μνες... Ο Άρειος Πάγος ήταν φύλακας των νόμων και έλεγχε τους άρχοντες, ώστε να κυβερνούν σύμφωνα με τους νόμους... Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, τα δάνεια συνάπτονταν με αντάλλαγμα την προσωπική ελευθερία και η γη ήταν στα χέρια λίγων. Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία, 4

Τι εννοούμε σήμερα όταν λέμε
ότι η κυβέρνηση πρέπει να
πάρει δρακόντεια μέτρα;
Μπορείτε να εξηγήσετε το
νόημα ιστορικά;

Μνα: μονάδα βάρους & νόμισμα

- 1 τάλαντο = 60 μνες
- 1 μνα = 50 στατήρες
- 1 στατήρας = 2 δραχμές
- 1 δραχμή = 6 οβελούς
- 1 οβελός = νόμισμα με τη μικρότερη αξία

ΑΘΗΝΑ: ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

594-508 π.Χ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΡΑΚΟΝΤΑ (624 π.Χ.)

- Ποια απήχηση είχε η καταγραφή των νόμων:

Η καταγραφή των νόμων ικανοποίησε **ένα μέρος των πολιτών**
(τους αρίστους)

- Το σημαντικότερο κοινωνικό πρόβλημα της εποχής:

Όμως, το οξύ οικονομικό πρόβλημα που ανάγκαζε όσους δεν μπορούσαν να ξεπληρώσουν τα χρέη τους να γίνουν δούλοι (**φτωχοί αγρότες**) προκάλούσε συνεχή αναταραχή.

Η επιλογή του Σόλωνα ως αισυμνήτη – διαλλακτής:

- Το **594** π.Χ., οι Αθηναίοι επέλεξαν το Σόλωνα, ποιητή και έναν από τους **επτά σοφούς**, να δώσει λύση στα δύσκολα προβλήματα της πόλης.

Οι Επτά Σοφοί της Αρχαιότητας

- **Οι Επτά Σοφοί ήταν:** ο Θαλής ο Μιλήσιος, ο Χίλων ο Λακεδαιμόνιος, ο Πιττακός ο Μυτιληναίος, ο Βίας ο Πριήνιος, ο Κλεόβουλος ο Ρόδιος, ο Σόλων ο Αθηναίος, ο Περίανδρος ο Κορίνθιος.
- Οι Επτά Σοφοί οι οποίοι έζησαν και χάρισαν τη γνώση και την εμπειρία τους **κατά τον 7ο και τον 6ο αιώνα π.Χ.**, αποτελούν σημαντικές μορφές της ιστορίας της αρχαίας Ελλάδας. Δεν είναι λίγοι μάλιστα αυτοί που τους θεωρούν θεμελιωτές της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας. Για κάποιους ιστορικούς η φιλοσοφία ξεκίνησε αργότερα, όμως οι Επτά Σοφοί είναι αυτοί που άρχισαν να θέτουν σε αμφισβήτηση τις καθιερωμένες αντιλήψεις για τη ζωή και τον κόσμο και να επιζητούν να κατανοήσουν το μυστήριο της ύπαρξης ώστε να δώσουν απαντήσεις σε θεμελιώδη ερωτήματα που απασχολούν τον άνθρωπο ακόμη και σήμερα (**δημιουργία κόσμου, εξέλιξη ζωής, καταγωγή ανθρώπου, θάνατος, ύπαρξη του θεού, ευτυχία....**)
- **Πρωταρχικό μέλημα των Επτά Σοφών ήταν να διδάξουν πού θα πρέπει ο άνθρωπος να αναζητήσει την αληθινή ευτυχία τόσο ως πολίτης όσο και ως άτομο**, τονίζοντας πάντα πως ο άνθρωπος είναι πρώτα άτομο και μετά πολίτης. Οι Επτά Σοφοί προέρχονταν από διαφορετικές επιστήμες (ιατρική, αστρονομία, αρχιτεκτονική, νομικές επιστήμες κ.λ.π.) και αναζητούσαν απαντήσεις σε θέματα κοινωνικά, θρησκευτικά, πολιτικά, επιστημονικά και ηθικά. Οι «πνευματικές» αναζητήσεις και οι σοφές διδαχές των Επτά Σοφών σε συνδυασμό με η πανελλήνια κυκλοφορία έργων που περιείχαν πληροφορίες για το βίο τους και αποφθέγματά τους συνέβαλαν στην πολιτιστική ενοποίηση του ελληνικού κόσμου και στη δημιουργία μιας κοινής φιλοσοφικής – ηθικής αντίληψης /κουλτούρας.
- Οι πεφωτισμένοι αυτοί άνθρωποι εξέφραζαν τις απόψεις τους για τα διάφορα θέματα **με σπουδαία γνωμικά** που έχουν μείνει στην ιστορία και χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα, όπως :
  - *Γνώθι Σαυτόν. Μέτρον Άριστον. Μηδέν Άγαν.*
  - *Μη προτρεχέτω η γλώττα της διανοίας. Μην επιθυμείς το αδύνατον.*
  - *Μηδένα πρό του τέλους μακάριζε.*
- **Ο τίμιος πολιτικός άνδρας πρέπει όταν εγκαταλείπει την εξουσία να φεύγει όχι πλουσιότερος αλλά ενδοσφιχτός.**

Σόλων ο Αθηναίος 640-560 π.Χ.

Ο Σόλων γεννήθηκε στην Αθήνα. Πατέρας του ήταν ο Εξεκεστίδης, ο οποίος καταγόταν από το γένος των Μεντιδών, όπου ανήκε και ο τελευταίος βασιλιάς της Αθήνας Κόδρος. Η μητέρα του ήταν εξαδέλφη της μητέρας του τύραννου Πεισίστρατου και καταγόταν από το γένος των Νηλειδών.

Μολονότι η γενιά του Σόλωνος ήταν αρχοντική, η οικογένειά του δεν ήταν πλούσια. Έτσι ο Σόλων αναγκάστηκε να ακολουθήσει τον πατέρα του στο επάγγελμα του εμπόρου, που του έδωσε την ευκαιρία να ταξιδέψει σε πολλά μέρη και να αποκομίσει γνώσεις και σοφία εκτός από πλούτο. Ωστόσο ο Σόλων δεν ήταν μόνο έμπορος, ήταν και ποιητής. Κατά τον Διογόνη τον Λαέρτιο η ποιητική παραγωγή του Σόλωνος ανερχόταν σε 4.000 στίχους, εκ των οποίων έχουν διασωθεί γύρω στους 300.

Με όπλο ακριβώς την ποίησή του ο Σόλων έκανε την πρώτη του «εκστρατεία» εναντίον της πολιτικής ηττοπάθειας των συμπατριωτών του, τους οποίους εμπύχωσε στην αγορά να ανακτήσουν τη Σαλαμίνα από τους Μεγαρείς (596 π.Χ.).

Οι κοινωνικές μεταρρυθμίσεις του Σόλωνα

- Με την επιτυχία του στη Σαλαμίνα και με τη φήμη του σοφού, ο Σόλων εκλέχτηκε **επώνυμος άρχων** της Αθήνας για το έτος **594/3 π.Χ.** με διευρυμένες εξουσίες: «**διαλλακτής**», για να μπορέσει να διευθετήσει τις ταξικές διαφορές, και «**νομοθέτης**», για να ρυθμίσει τη νομοθεσία.
- Το κυριότερο από τα νομοθετικά μέτρα που έλαβε ο Σόλων ήταν η **σεισάχθεια**, νόμος που καταργούσε τα χρέη από δανεισμό με υποθήκη ακίνητης περιουσίας και **επί σώμασι**, δηλαδή τα χρέη κυρίως των αγροτών οι οποίοι, μη μπορώντας να τα ξεπληρώσουν, είχαν χάσει τις περιουσίες τους και είχαν πουληθεί δούλοι εντός και εκτός της Αττικής. Με τη **σεισάχθεια** ο Σόλων σήκωσε το άγχος - το βάρος - από τους ώμους των ασθενέστερων οικονομικά πολιτών, οι οποίοι είχαν περιέλθει σε κατάσταση κοινωνικής εξαθλίωσης. Όσοι είχαν πουληθεί δούλοι για χρέη απελευθερώθηκαν και επέστρεψαν στα σπίτια τους.
- Το δεύτερο μέτρο που πήρε ο Σόλων ήταν να χωρίσει τους πολίτες της Αθήνας σε **κοινωνικές τάξεις ανάλογα με την οικονομική τους κατάσταση και όχι με βάση την καταγωγή**, όπως γινόταν ως τότε. Το σύστημα ήταν «τιμοκρατικό», από το τίμημα, δηλαδή την περιουσία του κάθε πολίτη. Έτσι στην Αττική υπήρχαν πλέον τέσσερις κοινωνικές τάξεις: οι Πεντακοσιομέδιμνοι (Ιππείς οι οποίοι μπορούσαν να διατηρούν πολεμικά άλογα), δηλαδή όσοι είχαν ετήσιο εισόδημα πάνω από 500 μεδίμνους (δοχεία με τα οποία μετρούσαν κυρίως τα στερεά αγροτικά προϊόντα και χωρούσαν γύρω στα 70 κιλά) σε σιτάρι, λάδι ή αντίστοιχης αξίας χρήμα, οι Τριακοσιομέδιμνοι (Ιππείς) με το ανάλογο εισόδημα, και ακολουθούσαν οι Διακοσιομέδιμνοι (Ζευγίτες, που κατείχαν τουλάχιστον ένα ζευγάρι βόδια) και τελευταίοι οι Θήτες, που το εισόδημά τους προερχόταν από αμειβόμενη εργασία (θητεία) και ήταν μικρότερο των διακοσίων μεδίμνων.
- Ανάλογα ρυθμίστηκε και η **φορολογία (εισφορές)**.

«Κοινά» για όλους

- Η Εκκλησία του Δήμου παρέμενε το κυρίαρχο διοικητικό σώμα της Αθήνας, το οποίο συνερχόταν στην Πνύκα, απαρτιζόταν από πολίτες άνω των 25 ετών και εξέλεγε τους άρχοντες της πόλης από τις δύο ανώτερες τάξεις.
- Ο Σόλων ίδρυσε τη **Βουλή των Τετρακοσίων**, σώμα συμβουλευτικό επί των προτάσεων που υποβάλλονταν στην Εκκλησία του Δήμου.
- Ο **Αρειος Πάγος** εξακολούθησε να είναι το ανώτατο δικαστήριο του κράτους.
- Παράλληλα ο Σόλων ίδρυσε την **Ηλιαία** όπου συμμετείχαν όλοι οι πολίτες και όπου εκδικάζονταν οι υποθέσεις για όλα τα αδικήματα εκτός από τον φόνο, τον εμπρησμό και την απόπειρα κατάλυσης του πολιτεύματος, τα οποία εκδικάζονταν στον Αρειο Πάγο.
- Οι αποφάσεις των **9 αρχόντων** έπαψαν να είναι τελεσίδικες και μπορούσαν να εφεσιβληθούν στην Ηλιαία.
- **Σοβαρό παράπτωμα για τον Σόλωνα ήταν η αδιαφορία του πολίτη για τα κοινά.** Θέσπισε λοιπόν νόμο ο οποίος προέβλεπε τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων όσων δεν συντάσσονταν με κάποια από τις αντίπαλες πολιτικές παρατάξεις.

Δικαιότεροι νόμοι

- Οι νόμοι του Σόλωνα γράφτηκαν σε ξύλινους πίνακες και στήθηκαν στο **Πρυτανείο** ώστε να μπορούν να τους διαβάσουν όλοι οι πολίτες.
- **Με τον Σόλωνα αρχίζει και το δικαίωμα της διαθήκης.** Ως τότε την περιουσία όποιου πέθαινε άτεκνος την κληρονομούσαν οι συγγενείς του. Στο εξής ο πολίτης χωρίς παιδιά μπορούσε να κληροδοτήσει τα υπάρχοντά του σε όποιον ήθελε.
- Μολονότι ο Σόλων **δεν πρόσφερε στην Αθήνα την απόλυτη κοινωνική δικαιοσύνη και πολιτική σύμπνοια** - οι αγρότες περίμεναν αναδασμό της γης και οι ευπατρίδες ήθελαν να μη θιγούν τα προνόμιά τους - **οι νόμοι του, αντικαθιστώντας τους άδικους «δρακόντειους» νόμους του Δράκοντα, κατόρθωσαν να περιορίσουν την κοινωνική αδικία και να δώσουν στην Αθήνα μια βάση για αντιπροσωπευτικότερο πολιτικό σύστημα.**
- Αφού ολοκλήρωσε το έργο του ο Σόλων έφυγε από την Αθήνα εξορκίζοντας τους συμπολίτες του **να μην αλλάξουν τους νόμους του για δέκα χρόνια και ταξίδεψε στην Αίγυπτο, στην Κύπρο και αλλού.** Η φήμη του απλώθηκε σε όλον τον τότε γνωστό κόσμο συγκαταλέγοντάς τον ανάμεσα στους επτά σοφούς. **Η θρυλική συνάντησή του με τον βασιλιά της Λυδίας Κροίσο, που την αναφέρει ο Ηρόδοτος και από την οποία προέρχεται το απόφθεγμα «μηδένα προ του τέλους μακάριζε», φαίνεται ότι δεν έχει ιστορική βάση.**
- Ο Σόλων επέστρεψε στην Αθήνα το 562 π.Χ. και τη βρήκε να σπαράζεται πάλι από πολιτικές έριδες. Προσπάθησε **να αποτρέψει την τυραννίδα του Πεισίστρατου** αλλά δεν τα κατάφερε. **Ο Πεισίστρατος κατέλαβε την εξουσία ως τύραννος το 560 π.Χ. και τον ίδιον χρόνο πέθανε ο Σόλων.**

ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΝΑ (594 π.Χ.)

Α. Η ΣΕΙΣΑΧΘΕΙΑ

- Απελευθέρωσε αυτούς που είχαν γίνει δούλοι λόγω χρεών.
- Απαγόρευσε το δανεισμό με εγγύηση την προσωπική ελευθερία του δανειζόμενου.
- → Αυτή είναι η περίφημη διάταξη της νομοθεσίας του Σόλωνα, γνωστή ως **σεισάχθεια**, με την οποία λυτρώθηκε η αγροτική τάξη.

Β. Η ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΕ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ

- Ένα άλλο μέτρο, με το οποίο ο Σόλωνας αποδυνάμωσε το αριστοκρατικό πολίτευμα, ήταν η διαίρεση των πολιτών σε **τέσσερις τάξεις**
*[1. πεντακοσιομέδιμνοι,
2. Τριακοσιομέδιμνοι ή Ιππείς,
3. Διακοσιομέδιμνοι ή ζευγίτες,
4. θήτες].*
- Ως βάση για τη συμμετοχή στα αξιώματα έθεσε **το εισόδημα και όχι την καταγωγή**. Ανάλογα όρισε και τα αξιώματα.
- Αυτό σημαίνει πως στην εξουσία δε θα συμμετέχουν μόνο οι ευγενείς, αλλά όλοι όσοι είναι **πλούσιοι, δηλαδή και οι έμποροι και οι πλοιοκτήτες κ.ά.**

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΟΛΩΝΑ

- Εκκλησία του Δήμου:

Διεύρυνε τον πολιτικό ρόλο της **Εκκλησίας του Δήμου**, στην οποία έπαιρναν μέρος όσοι Αθηναίοι πολίτες είχαν συμπληρώσει το **20ο** έτος της ηλικίας τους.

- Βουλή των 400:

Θέσπισε κι ένα άλλο όργανο, τη **Βουλή των Τετρακοσίων** η οποία προετοίμαζε τα θέματα που συζητούνταν στη συνέλευση του λαού, δηλ. στην Εκκλησία του Δήμου.

- Ηλιαία:

Καθιέρωσε το **δικαστήριο** της **Ηλιαίας**, στο οποίο συμμετείχαν με **κλήρωση** άτομα από όλες τις τάξεις. **Με το μέτρο αυτό στόχευε →**

- στην καλύτερη απονομή της δικαιοσύνης
- την εξάλειψη των ανισοτήτων.

- Υποχρεωτική συμμετοχή στα κοινά:

Για να πετύχει, εξάλλου, ο Σόλωνας την **ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά**, ψήφισε νόμο με τον οποίο στερούσε τα πολιτικά δικαιώματα (**ατιμία**) από όσους **δεν έπαιρναν σαφή θέση πάνω στα κοινωνικά και πολιτικά θέματα**.

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΟΛΩΝΑ

- Τα μέτρα του Σόλωνα ανακούφισαν τη λαϊκή τάξη
- Εξίσωσαν τους πλούσιους με τους ευγενείς.

Η ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΥΡΑΝΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ (561-510 π.Χ.)

Α. Η ΝΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΤΑΡΑΧΗ ΚΑΙ Ο ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ (561-527 π.Χ.)

- Αλλά επειδή η γη εξακολουθούσε να είναι στα χέρια λίγων, το αίτημα για **ξαναμοίρασμα (αναδασμό) της γης** ήλθε **πάλι στην επιφάνεια**.
- Τις ταραχές εκμεταλλεύτηκε ο **Πεισίστρατος**, ένας φιλόδοξος ευγενής, ο οποίος με τη συμπαράσταση του λαού κατέλαβε την εξουσία και επέβαλε **τυραννικό πολίτευμα**.
- **Τα «κατά»:** Ο Πεισίστρατος **στέρησε από τους Αθηναίους ελευθερίες** που με αγώνες είχαν κατακτήσει.
- **Τα «υπέρ»:** Συνέδεσε, όμως, το όνομά του με **σημαντικά εξωραϊστικά έργα** (Εννεάκρουνος πηγή, νέα Αγορά, τελεστήριο της Ελευσίνας κ.ά.), καθώς και με την προσπάθεια για **δημιουργία βιβλιοθήκης**.

Β. ΟΙ ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΙΔΕΣ (527-510 π.Χ.)

- Μετά τον θάνατό του, το 527 π.Χ., την εξουσία ανέλαβε ο γιος του **Ιππίας**, και ο αδερφός του **Ίππαρχος**.
- Ο **Ίππαρχος** δολοφονήθηκε το **514 π.Χ.** από τον **Αρμόδιο και τον Αριστογείτονα**.
- Λίγο αργότερα, το **510 π.Χ.** οι Αθηναίοι **ανέτρεψαν τον Ιππία**.

Πεισίστρατος περίπου 600-527 π.Χ.

Ο αθηναίος πολιτικός Πεισίστρατος, γόνος αριστοκρατικής οικογένειας, καταγόταν από τη Βραυρώννα της Αττικής. Το όνομα του πατέρα του ήταν Ιπποκράτης και η μητέρα του, από το γένος των Νηλειδών της Πύλου, ήταν εξαδέλφη της μητέρας του Σόλωνα. Ο Πεισίστρατος έγινε πολύ δημοφιλής στην Αθήνα όταν το 570 π.Χ., κατά τον πόλεμο των Αθηναίων με τους Μεγαρείς, κατέλαβε ως άρχων πολέμαρχος τη Νισαία, το λιμάνι των Μεγάρων.

Δεινός ρήτορας ο Πεισίστρατος εκμεταλλεύθηκε την πολιτική και κοινωνική αστάθεια της Αθήνας μετά τις μεταρρυθμίσεις του Σόλωνα και συσπείρωσε γύρω του τα δυσαρεστημένα τμήματα του πληθυσμού, όπως τους μικροκτηματίες των άγονων ορεινών περιοχών και τους ακτήμονες, γι' αυτό και η παράταξή του ονομάστηκε των Διακρίων (ή Υπερακρίων ή Επακρίων). Ως τότε στην Αττική κυριαρχούσαν δύο παρατάξεις, των Πεδιακών, που εκπροσωπούσε τους πλούσιους γαιοκτήμονες με αρχηγό τον Λυκούργο, και των Παραλίων, με οπαδούς τους πολίτες μεσαίων εισοδημάτων και με αρχηγό τον Μεγακλή, ο οποίος έκλινε περισσότερο προς τη συνέχιση της μετριοπαθούς πολιτικής του Σόλωνα.

Επινοητικός και εξαιρετικά φιλόδοξος ο Πεισίστρατος επιχείρησε τρεις φορές να γίνει τύραννος της Αθήνας. Οι δύο πρώτες τυραννίδες του ήταν βραχύβιες (560 – 556 π.Χ.) αλλά με την τρίτη ο Πεισίστρατος παρέμεινε στην εξουσία ως τον θάνατό του (545 – 527 π.Χ.).

Πολιτικά και Κοινωνικά μέτρα του Πεισίστρατου

- Ο Πεισίστρατος αν και σφετερίστηκε την εξουσία, **δεν κατέλυσε τους ισχύοντες θεσμούς και διατήρησε τον υπάρχοντα διοικητικό μηχανισμό της Αθήνας**. Αντίθετα **σεβάστηκε τους νόμους του Σόλωνα** παρ' ότι εκείνος στην πρώτη τυραννίδα του Πεισίστρατου είχε κάνει το παν για να μπορέσει να τον διώξει από την εξουσία. **Φυσικά ο Πεισίστρατος είχε τον έλεγχο των πάντων** (φρόντισε να τοποθετήσει σε όλες τις θέσεις-κλειδιά συγγενείς του ή ανθρώπους της απόλυτης εμπιστοσύνης του).
- **Επίσης κατάφερε με ειρηνικά μέσα να αφοπλίσει τους Αθηναίους** πείθοντάς τους ότι θα τους προστάτευε με στρατό που θα τον πλήρωνε από τα δημόσια έσοδα, **και έστρεψε τα ενδιαφέροντά τους σε παραγωγικότερες ασχολίες αντί του πολέμου**.
- Για να διασφαλίσει το καθεστώς του από τους αντιφρονούντες ο Πεισίστρατος **εξόρισε όλους εκείνους που αρνήθηκαν να συμβιβαστούν, όπως τους Αλκμεωνίδες**.
- Ως πρώην αρχηγός των Διακρίων ο Πεισίστρατος κράτησε τις υποσχέσεις που έδινε κάποτε στους οπαδούς του: **τα κτήματα που δήμευσε από τους εξόριστους Παραλίους και Πεδιακούς τα μοίρασε στους ακτήμονες και έκανε αναδασμό της γης**, κάτι που δεν είχε τολμήσει να κάνει ο Σόλων.
- Επιπλέον **έδωσε στους αγρότες χαμηλότοκα δάνεια** ώστε τους μήνες όπου περίμεναν να συλλέξουν τη σοδειά τους να μην αναγκάζονται να μπαίνουν στην πόλη αναζητώντας δουλειά.
- Θέσπισε επίσης **κινητά δικαστήρια** τα οποία περιόδευαν στην ύπαιθρο για την επίλυση των διαφορών. Με τον τρόπο αυτό ο Πεισίστρατος περιόρισε την αστυφιλία και αύξησε την αγροτική παραγωγή.

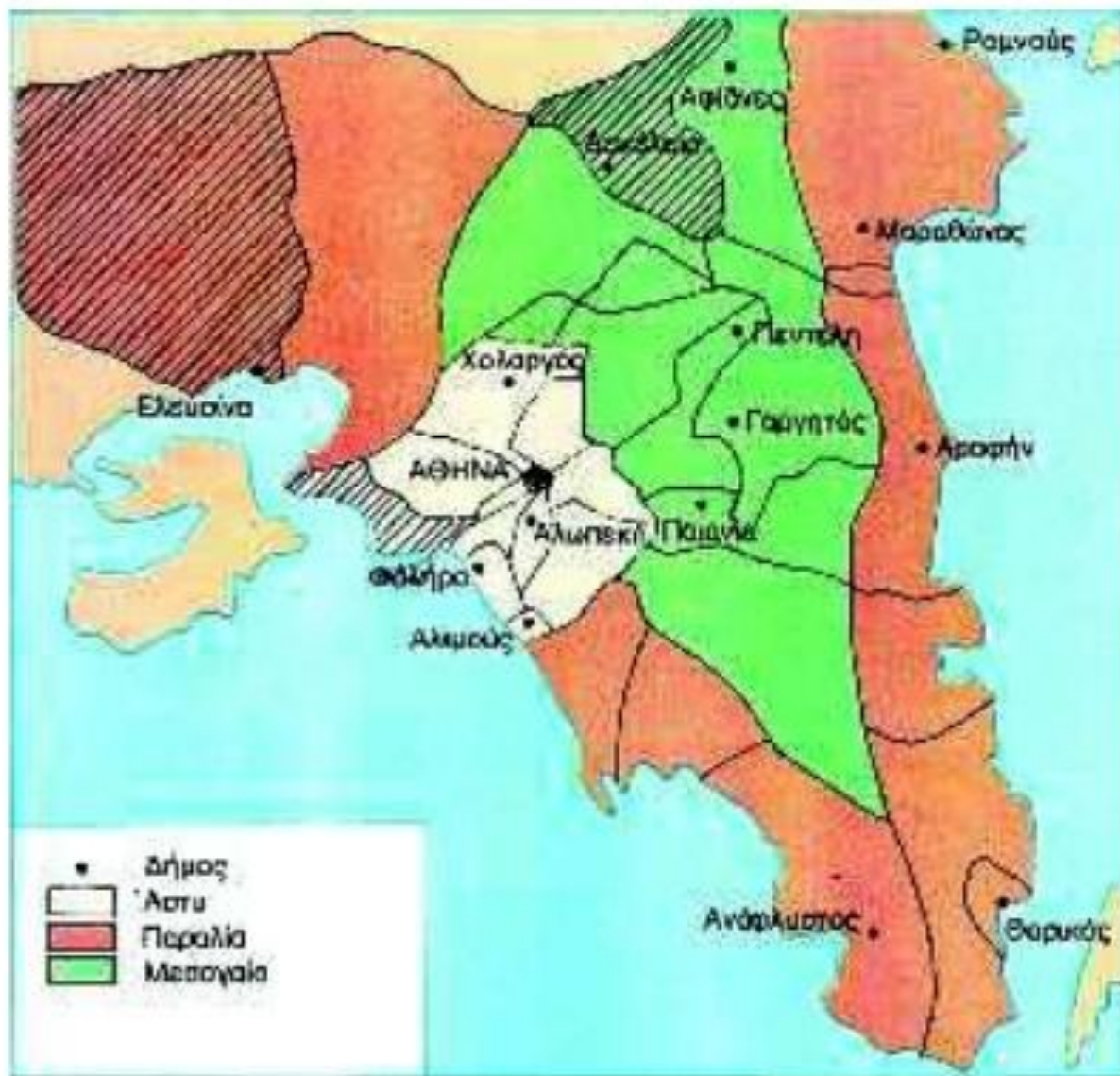
Η γ' τυραννίδα του Πεισίστρατου περίοδος οικονομικής, πνευματικής και πολιτιστικής ανάπτυξης και ειρήνης

- Ο Πεισίστρατος ενθάρρυνε και τη βιοτεχνία και το εμπόριο και επέβαλε τη φορολογία της δεκάτης (10% επί του εισοδήματος). Με τα χρήματα που εισέπραττε από τους φόρους κατασκεύασε δρόμους και πολλά άλλα δημόσια έργα, μνημεία και ναούς που ομόρφυναν την Αττική αλλά ταυτόχρονα πρόσφεραν δουλειά στον αστικό πληθυσμό. Μερικά από τα διασημότερα έργα της εποχής του Πεισίστρατου ήταν *το υδραγωγείο, η Εννεάκρουνος ή Καλλιρρόη, το Εκατόμπεδον στην Ακρόπολη προς τιμήν της Αθηνάς, εκεί όπου αργότερα χτίστηκε ο Παρθενώνας, και ο ναός του Ολυμπίου Διός, ο οποίος τελικά ολοκληρώθηκε αιώνες αργότερα από τον ρωμαίο αυτοκράτορα Αδριανό.*
- Μεγάλος προστάτης των γραμμάτων και των τεχνών υπήρξε επίσης ο Πεισίστρατος. Στην εποχή του καταγράφηκαν για πρώτη φορά τα Ομηρικά Έπη και στην πλουσιοτάτη βιβλιοθήκη του είχαν πρόσβαση όλοι οι πολίτες. Η αττική αγγειοπλαστική επί των ημερών του γνώρισε μεγάλη άνθηση.
- Στο πλαίσιο της φιλολαϊκής πολιτικής του ο Πεισίστρατος **αναδιοργάνωσε και αναβάθμισε τις κυριότερες εορτές της Αθήνας, όπως τα Διονύσια και τα Παναθήναια που τόνιζαν την ενότητα του λαού.** Εκτός από τις πομπές και τις τελετουργίες εντάχθηκαν στις εορτές και αθλητικοί, μουσικοί και ποιητικοί αγώνες. Υπάρχουν ιστορικές μαρτυρίες ότι ο Θέσπις, ο προπάτορας του αρχαίου ελληνικού θεάτρου, αναδείχτηκε νικητής στον ποιητικό αγώνα των Μεγάλων Διονυσίων επί Πεισιστράτου, το 535 ή το 533 π.Χ.
- **Ειρηνική τυραννίδα.** Στα 20 σχεδόν χρόνια της τρίτης τυραννίδας του Πεισίστρατου η Αττική **δεν ενεπλάκη σε πόλεμο.** Σύμφωνα με τις ιστορικές μαρτυρίες η τυραννίδα του Πεισίστρατου ήταν μάλλον ήπια, σχεδόν «δημοκρατική».
- Μετά τον θάνατο του Πεισίστρατου τον διαδέχθηκαν οι γιοι του **Ιππίας και Ιππαρχος,** οι οποίοι και υπήρξαν οι τελευταίοι τύραννοι της Αθήνας. **Το τυραννικό πολίτευμα της Αθήνας καταλύθηκε το 510 π.Χ.**

Η ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΛΕΙΣΘΕΝΗ (508 π.Χ.)

Α. Μετά την πτώση της Τυραννίδας	Β. Τα πολιτικά μέτρα του Κλεισθένη	Γ. Οι συνέπειες της μεταρρύθμισης του Κλεισθένη
<p>•Μετά την πτώση της τυραννίας ακολούθησαν πολιτικές διαμάχες ανάμεσα στους ολιγαρχικούς και τους δημοκρατικούς.</p> <p>•Τελικά κερδισμένοι βγήκαν οι δημοκρατικοί, οι οποίοι με αρχηγό τον Κλεισθένη προχώρησαν σε ενέργειες που θεμελίωσαν το δημοκρατικό πολίτευμα (510-8 π.Χ.).</p>	<p>Ο Κλεισθένης πήρε διάφορα μέτρα μερικά από τα οποία είναι τα εξής:</p> <p>1ο) Πρώτο σημαντικό μέτρο ήταν η δημιουργία δέκα φυλών, των οποίων τα μέλη προέρχονταν από διαφορετικές περιοχές της Αττικής. Έτσι έπαψαν η συγγένεια και η καταγωγή να παίζουν ρόλο στην πολιτική ζωή της Αθήνας. Με το μέτρο αυτό ο Κλεισθένης «έδωσε την πολιτεία στον λαό», όπως έγραψε αργότερα ο Αριστοτέλης.</p> <p>2ο) Ένα άλλο μέτρο ήταν η αύξηση της βουλής κατά 100 μέλη. Έτσι η βουλή των 400 που είχε ορίσει ο Σόλωνας έγινε Βουλή των Πεντακοσίων (500).</p> <p>3ο) Για να προστατεύσει τους πολίτες από τον κίνδυνο αύξησης της δύναμης του πολέμαρχου στρατηγού, αύξησε τον αριθμό των στρατηγών σε δέκα.</p> <p>4ο) Κυρίαρχο σώμα έγινε πλέον η Εκκλησία του Δήμου, στην οποία λαμβάνονταν οι πιο σοβαρές αποφάσεις (κήρυξη πολέμου, σύναψη ειρήνης – συμμαχίας, ψήφιση νόμων, έγκριση απόρριψη προτάσεων Βουλής – άλλων αρχών).</p>	<p>•Με τα μέτρα του Κλεισθένη <u>κάθε πολίτης μπορούσε να συμμετέχει στα πολιτικά αξιώματα</u>.</p> <p>•Δίκαια, λοιπόν, θεωρείται ως ο θεμελιωτής του δημοκρατικού πολιτεύματος.</p> <p>•Οι δημοκρατικοί θεσμοί:</p> <p>α. έκαναν τους πολίτες να ενδιαφέρονται για τα "κοινά", δηλαδή να συμμετέχουν ενεργά στη λειτουργία του πολιτεύματος</p> <p>β. επέφεραν σημαντική αλλαγή στον τρόπο ζωής της πόλης (πολίτες πιο υπεύθυνοι, περιορισμός κοινωνικών ανισοτήτων, ενίσχυση κοινωνικής συνοχής)</p>

Κλεισθένης ο Αθηναίος 570-507 π.Χ.

- Ο **Κλεισθένης** υπήρξε Αθηναίος πολιτικός του 6ου αι. π.Χ., της οικογένειας των Αλκμεωνιδών. Το 508-507 π.Χ. έθεσε τις βάσεις για τη δημοκρατική μεταρρύθμιση της Αθήνας.
- Με το τέλος της τυραννίας του Πεισίστρατου (510 π.Χ.) ανέλαβε να μεταρρυθμίσει το πολίτευμα της Αθήνας και να το καταστήσει δημοκρατικότερο από το πολίτευμα του Σόλωνα. Γι' αυτό τον σκοπό:
  1. Διαχώρισε τους Αθηναίους σε δέκα (10) φυλές με δέκα-τέσσερις (14) δήμους η καθεμιά. **Οι τέσσερις παλαιές ιωνικές φυλές (Αιγικορείς, Οπλήτες, Γελέοντες, Αργαδείς)** αντικαταστάθηκαν με **δέκα τεχνητές φυλές** που πήραν τα ονόματά τους από «επωνύμους», δηλαδή συγκεκριμένους, ήρωες της Αττικής, όπως ο Ερεχθεύς, ο Αιγεύς, ο Αίας κτλ. Ο βωμός με τους ανδριάντες των Επωνύμων Ηρώων βρισκόταν στην Αγορά. Σε κάθε φυλή φρόντισε να ανήκουν πολίτες από διάφορες περιοχές της Αττικής και έτσι **οι πλούσιοι ευγενείς αποδυναμώθηκαν γιατί αποκόπηκαν από ένα μεγάλο μέρος της συγγένειάς τους**. Έτσι έπαψαν η συγγένεια και η καταγωγή να παίζουν ρόλο στην πολιτική ζωή της Αθήνας. Με το μέτρο αυτό ο Κλεισθένης "έδωσε την πολιτεία στον λαό", όπως έγραψε αργότερα ο Αριστοτέλης.
  2. Ο Κλεισθένης έδωσε όλη την εξουσία στην Εκκλησία του δήμου.
  3. Από αυτήν εκλέγονταν και οι δέκα στρατηγοί που διοικούσαν όχι μόνο το στρατό αλλά και το ίδιο το κράτος.
  4. Επιπρόσθετα, η βουλή των 400, όργανο που θέσπισε ο Σόλωνας αντικαταστήθηκε **από νέα βουλή με 500 βουλευτές**. Αυτοί εκλέγονταν κάθε χρόνο με κλήρο 50 από κάθε φυλή. Έτσι, όλοι οι πολίτες είχαν πιθανότητα να γίνουν κάποτε βουλευτές. Έργο της βουλής ήταν να προετοιμάζει τα θέματα που θα συζητούσε η Εκκλησία του δήμου.
  5. Επίσης, ο Κλεισθένης, για να προστατέψει το νέο πολίτευμα, καθιέρωσε τον οστρακισμό. Κάθε πολίτης έγραφε πάνω σε ένα κομμάτι από σπασμένο αγγείο (όστρακο) το όνομα του πολιτικού που θεωρούσε πιο επικίνδυνο για τη δημοκρατία. Μετρούσαν κατόπιν τα όστρακα και εξόριζαν για 10 χρόνια όποιον είχε συγκεντρώσει 6 χιλιάδες όστρακα με το όνομά του.
  6. Έτσι γεννήθηκε στην Αθήνα η δημοκρατία, το πολίτευμα που δίνει σε όλους του πολίτες το δικαίωμα αλλά και το καθήκον να συμμετέχουν στη διακυβέρνηση του κράτους. Η δημοκρατία ήταν μια από τις πιο σημαντικές κατακτήσεις των αρχαίων Ελλήνων.

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ	ΟΛΙΓΑΡΧΙΑ	ΤΥΡΑΝΝΙΔΑ	ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
<p>από το 683 έως το 594 π.Χ.</p>	<p>από το 594 έως το 561 π.Χ.</p>	<p>από το 561 έως το 510 π.Χ.</p>	<p>από το 510 / 508 και εξής</p>
<p>ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ 9 ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ</p>	<p>ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ 9 ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ ΒΟΥΛΗ 400 ΗΛΙΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ</p>	<p>ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ διατηρήθηκε το πολίτευμα του Σόλωνα, αλλά τα αξιώματα δόθηκαν σε συγγενείς του Πεισίστρατου</p>	<p>ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ 500 10 ΣΤΡΑΤΗΓΟΙ ΗΛΙΑΙΑ 9 ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ</p>
<p>ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΚΥΛΩΝ (632 π.Χ.) ΔΡΑΚΩΝ (624 π.Χ.)</p>	<p>ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΣΟΛΩΝ (594 π.Χ.)</p>	<p>ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ (561 -527 π.Χ.)</p>	<p>ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ (510 / 508 π.Χ.)</p>
<p>ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΥΛΩΝΑ ΝΑ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΤΥΡΑΝΝΙΔΑ • ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΔΡΑΚΟΝΤΑ (ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ) 	<p>ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΟΛΩΝΑ: ΣΕΙΣΑΧΘΕΙΑ – ΤΙΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ (ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΣΗ ΑΡΙΣΤΩΝ – ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ) 	<p>ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΕΠΩΝ • ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΟΡΤΩΝ -ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ (ΝΕΑ ΑΓΟΡΑ, ΤΕΛΕΣΤΗΡΙΟΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ, ΕΝΝΕΑΚΡΟΥΝΟΣ ΠΗΓΗ, ΝΑΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΔΙΟΣ, ΕΚΑΤΟΜΠΕΔΟΣ (ΑΚΡΟΠΟΛΗ) 	<p>ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΣΗ ΑΡΙΣΤΩΝ – ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΣΤΟ ΛΑΟ (10 Φυλές / Βουλή 500 / Εκκλησία του Δήμου) • ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΠΙΔΟΞΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥΣ (Οστρακισμός, 10 στρατηγοί)

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ (8^{ος} αι. – 508 π.Χ.)

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ
(ΑΠΟ ΤΟ 683 Π.Χ.)

9 Άρχοντες
(1 έτος)
ΑΡΙΣΤΟΙ
Κυβέρνηση

Άρειος Πάγος
οι πρώην 9 Άρχοντες
(ισόβια) / **ΑΡΙΣΤΟΙ**
ανώτατο δικαστήριο –
αρμόδιο για τήρηση
νόμων
-- έλεγχος εξουσίας

Εκκλησία του Δήμου
Όσοι πολίτες μπορούσαν να
αγοράσουν τα όπλα τους
περιορισμένες εξουσίες

ΟΛΙΓΑΡΧΙΑ
ΣΟΛΩΝ (ΑΠΟ ΤΟ 594 Π.Χ.)

9 Άρχοντες
(1 έτος)
500 / μνοι + 300 /
μνοι
Κυβέρνηση

Άρειος Πάγος
οι πρώην 9 Άρχοντες
(ισόβια) / 500 / μνοι
+ 300 / μνοι
ανώτατο δικαστήριο –
αρμόδιο για τήρηση
νόμων
-- έλεγχος εξουσίας

Ηλιαία (1 έτος)
Λαϊκό
δικαστήριο
6000 / από όλα
τα κοινωνικά
στρώματα
αρμόδιο για
τήρηση νόμων
έλεγχος
εξουσίας

Βουλή 400
(1 έτος) / από
τις τρεις πρώτες
τάξεις / 30 +
ετών
Προβουλεύματα
α – **θέματα**
συζήτησης στην
Εκκλησία του
Δήμου

Εκκλησία του Δήμου
Πολίτες όλων των τάξεων
20+ ετών
αυξημένες εξουσίες

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ (ΑΠΟ ΤΟ 508
Π.Χ.)

Βουλή 500
(1 έτος) / από τις
τρεις πρώτες τάξεις /
30 + ετών
Εξωτερική πολιτική –
Οικονομία πόλης –
Έλεγχος αρχόντων
Προβουλεύματα –
θέματα συζήτησης
στην Εκκλησία του
Δήμου

10 Στρατηγοί
(1 έτος) ένας
από κάθε
φυλή
στρατιωτικές
και πολιτικές
αρμοδιότητες

Ηλιαία (1 έτος)
Λαϊκό δικαστήριο
6000 / από όλα τα
κοινωνικά
στρώματα
Διευρυμένες
δικαστικές
αρμοδιότητες

9 Άρχοντες
(1 έτος) από
όλα τα
κοινωνικά
στρώματα
Ελάχιστες
αρμοδιότητες
θρησκευτικές,
στρατιωτικές
δικαστικές

Εκκλησία του Δήμου
Πολίτες όλων των τάξεων (ισοπολιτεία)
20+ ετών
Το κορυφαίο πολιτικο-διοικητικό / νομοθετικό σώμα
Αποφάσιζε για ειρήνη, πόλεμο, συμμαχίες, εκλέγει
άρχοντες, ελέγχει άρχοντες, ψηφίζει νόμους, εξορίζει
επικίνδυνους για τη δημοκρατία πολίτες

Άρειος Πάγος
Ελάχιστες
δικαστικές
αρμοδιότητες
(φόνος εκ
προμελέτης –
εμπρησμός)